

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9
ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ชนนนท์ คำเกลี้ยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9
ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

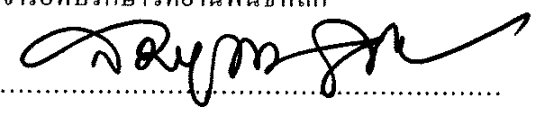
.....
นายชนนัท คำเกลี้ยง

ผู้วิจัย

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัฐศรินทร์ ว่างานนท์,

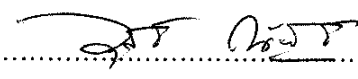
Ph.D.(Public Administration)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....
รองศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ,

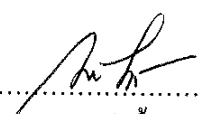
Ph.D.(Educational Administration)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
อาจารย์วุฒิสพร ณัฐรุจิโรจน์,

Ph.D.(Sociology)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์,

Ph.D. (Air Quality Assessment)

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลพร สอนศรี,

D.P.A. (Public Administration)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

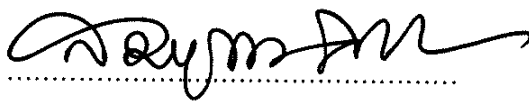
เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9
ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

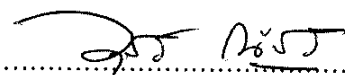
วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2559

รองศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ,

Ph.D.(Educational Administration)

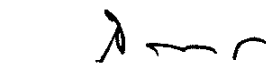
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์วุฒิสุพร ฉัฐโรจน์,

Ph.D.(Sociology)

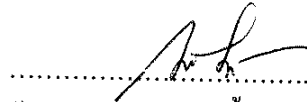
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์สดดาวัลย์ ดันติวิทยาพิทักษ์,

Ph.D.(Integrated Science)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

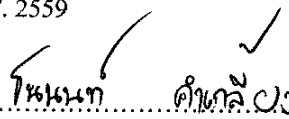

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์,

Ph.D. (Air Quality Assessment)

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

นายชนนัท คำเกลี้ยง

ผู้วิจัย

อาจารย์กฤษณ์ รักษาติเจริญ,

Ph.D.(Public Administration)

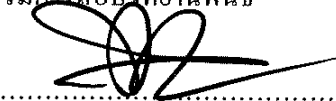
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัฐศิริินทร์ วังกานนท์,

Ph.D.(Public Administration)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ลือชัย ศรีเงินขวง,

Ph.D. (Medical Anthropology)

คณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความอนุเคราะห์และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.รัฐศิริินทร์ วังกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาเพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องอย่างละเอียดเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ สมบูรณ์ทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร. สมบูรณ์ ศิริสรธริรัฐ และอาจารย์ ดร. วุฒิสพร ฌัฐกิจโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รวมทั้งท่าน อาจารย์ ดร.กฤษณ์ รักชาติ เจริญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยชี้แนะข้อบกพร่อง เพื่อให้ผู้วิจัยนำไปปรับแก้ไข งานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ตลอดจนช่วยชี้แนะเพื่อให้งานวิจัยมีความถูกต้องตามหลัก วิชาการ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ ดันติวิทยาพิทักษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ เกียรติสละเวลามาร่วมเป็นกรรมการการสอบโครงร่างและการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่างๆในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเจ้าของแนวคิดและเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกท่านที่เป็นแหล่งความรู้ และข้อมูลในการอ้างอิงสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารส่วนราชการ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น และประชาชนทุกท่านในเขต บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความร่วมมือกับ ผู้วิจัยในการตอบสัมภาษณ์เชิงลึกและตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูล ได้ครบถ้วน

ขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกคนในคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่คอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เชื่อมั่นในตัวผู้วิจัย และคอยให้ความช่วยเหลือ ให้การ สนับสนุนและให้กำลังใจกันตลอดมา สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ธนนัท คำเกลี้ยง

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
PARTICIPATION IN SUFFICIENCY ECONOMY IN BANNAMSUB VILLAGE, M.9, KAENG KRACHAN SUB-DISTRICT, KAENG
KRACHAN DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ธนนัท คำเกลี้ยง 5436987 SHPP/M

รป.ม. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รัฐศิริพันธ์ วังกานนท์, Ph.D., สมบูรณ์ ศิริสรศิริชัย, Ph.D., วุฒิสพร ฌัฐรุจิโรจน์, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี การศึกษาวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนบ้านน้ำทรัพย์ จำนวน 20 ท่าน เพื่อรับทราบการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัยมีข้อค้นพบดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีรูปแบบการดำเนินการ 4 รูปแบบ คือ (1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ โดยได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. แก่งกระจาน (2) รูปแบบการปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการผ่านการสอบถามความคิดเห็นและให้/ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้นระหว่างการดำเนินการ ภายใต้การสนับสนุนของผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. (3) รูปแบบการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมในทุกภาคส่วน ได้การทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) จัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายถึงลักษณะโครงการ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถามของชุมชน รูปแบบที่ 2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้ง จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาให้ความรู้และให้ความเห็นต่อโครงการ รูปแบบที่ 3 ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์ประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน (4) รูปแบบการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยสมาชิกในหมู่บ้านจะเข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมจะประกอบด้วยผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และชาวบ้าน เข้าร่วมรับฟังผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มอาชีพมานำเสนอโครงการภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาคมชาวบ้านจะมีบทบาทในการพิจารณา สอบถามให้ความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินการ รวมถึงออกแบบแนวทางในการดำเนินการโครงการนั้น หลังจากประชุมเสร็จสิ้นผู้นำกลุ่มอาชีพจะนำผลจากการประชุมไปสื่อสารประชาสัมพันธ์ในสมาชิกภายในกลุ่มของตนเองได้รับทราบและดำเนินการต่อไป 2. การพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีองค์ประกอบพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงผลการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้น มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้า มีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชนและยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ดังนั้น การพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญกับคนรุ่นปัจจุบัน เหตุการณ์เฉพาะหน้า รวมถึงพิจารณาที่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ และความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้น แต่จากการเรียกร้องในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีความต้องการให้การพัฒนานั้นคำนึงถึงความอยู่รอด ปากท้องและกินดีอยู่ดีของคนในอนาคต การมีชีวิตที่ดีที่สัมพันธ์กันและไม่ทำลายธรรมชาติ จึงเป็นเหตุให้การทำโครงการใดๆ นั้นจึงต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง/ การมีส่วนร่วม

PARTICIPATION IN SUFFICIENCY ECONOMY IN BANNAMSUB VILLAGE,
M.9, KAENG KRACHAN SUB-DISTRICT, KAENG KRACHAN DISTRICT,
PHETCHABURI PROVINCE

THANANON KHAMGLIANG 5436987 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : RATTHASIRIN WANGKANOND, Ph.D.,
SOMBOON SIRISUNHIRUN, Ph.D., WARUESPORN NATRUJIROTE, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the participation in the sufficiency economy and the sustainable development in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province. Qualitative method was employed to respond to the research objectives. In-depth interview was conducted with one village headman, one assistant to the village headman, and 18 villagers of Bannamsub Village for data collection. The collected data were analyzed using descriptive statistics. The results revealed that the participation in sufficiency economy in the village involved 4 types of procedure including a) public information- the discussion about project detail. b) Public consultation- the discussion about the pros and cons of the project c) Public meeting- Community meeting, Technical hearing and Public hearing and d) Decision making-monthly meeting to share about the their project under the concept Sufficiency economy. The economic, social, and environmental aspects were the bases of Sufficiency economy development which led to a better quality of life and higher income of the community members, physical development of infrastructure inside the community, and the preservation of the original culture. While development in the past gave priorities to the current generation of people, the future problem and fairness of the Bannamsub Village called for survival, food, and living condition of the next generation. Good relationship not only among themselves but also with the environment showed how to develop environment were unite in action and spirit. Thus, each project needs to consider the economy, society, and the environment which are the important factors in sustaining the sufficiency economy project.

KEY WORDS: SUFFICIENCY ECONOMY / PARTICIPATION

107 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	5
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม	17
2.3 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน	29
2.4 บริบทบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	33
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง	35
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	41

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	43
3.1 วิธีการศึกษาวิจัย	43
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Population Frame)	44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล	46
3.7 สรุปขั้นตอนระเบียบวิจัย	47
บทที่ 4 ผลการวิจัย	48
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์	48
4.2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ บ้านน้ำ ทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	49
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย	59
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	72
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาไทย	77
บทสรุปแบบสมบูรณภาษาอังกฤษ	89
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	104
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 แสดงสรุปขั้นตอนการศึกษาวิจัย	47

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	6
2.1 แสดงคุณลักษณะเงื่อนไขและผลลัพธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	14
2.2 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff	24
2.3 การให้ประชาชนมีส่วนร่วม	25
2.4 แสดงระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
2.5 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	42
3.1 แสดงการวางแผนสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยที่จะดำเนินการตามขั้นตอน	45
5.1 แสดงองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน	68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ 2520 ประเทศไทยเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและปัญหาสถาบันการเงิน ตลอดจนปัญหาการดำเนินนโยบายการคลังในช่วงกลางทศวรรษ แต่อัตราการเจริญเติบโตของประเทศในช่วงดังกล่าวก็อยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ประมาณร้อยละ 6 ต่อปี) โครงสร้างการผลิตของประเทศค่อยๆปรับเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมอัตราการเจริญเติบโตของไทยสูงขึ้นอย่างมากในช่วงต้นทศวรรษที่ 2530 โดยมีอัตราการเจริญเติบโตเกินกว่าร้อยละสิบต่อปี ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการเจริญเติบโตของประเทศในเอเชียตะวันออกซึ่ง ธนาคาร โลกเรียกว่า “มหัศจรรย์แห่งเอเชียตะวันออก (East Asia Miracle)” (World Bank, 1993) (เฉลิมพงษ์ คงเจริญ, 2553)

ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 นับเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศพึ่งพิงความรู้เงินลงทุนจากภายนอกประเทศเป็นหลักโดยไม่ได้สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอกจนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยรัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็น

พื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัวชุมชนสถาบันศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้และเจตคติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (ณัฐพงศ์ ทองภักดีและวิศาลบุปผเวส, 2540 หน้า 4-6)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(กรมการพัฒนาชุมชน, 2549:1)เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 41ปีดังจะเห็นได้ว่าปรากฏความหมายเป็นเชิงนัยเป็นครั้งแรกในพระบรมราโชวาทและ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. 2517 ที่พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดที่พึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีกินพอใช้ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณการคำนึงถึงการมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องทำตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญา สำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนไม่ว่าจะอยู่ใน กิจกรรมอาชีพใด โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือการมีชีวิตที่เจริญเติบโตในหน้าที่การงาน และมีความสุขรอบด้านอย่างยั่งยืนในระยะยาว จากการค้นคว้าพบว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับวิถีชีวิตแบบไทยได้อย่างสอดคล้อง และเหมาะสม โดยใช้กรอบคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือความมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจที่เพียงพอ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือ การเลือกทำอะไรอย่างไม่เสี่ยง ที่มีจากความมีเหตุผล อีกทั้งยังมีหลากหลายวิธีให้เลือกทำได้ และความพอประมาณ คือการเลือกวิถีการที่จะทำนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน จากทางเลือกหลายๆทางได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกับตัวเราในขณะนั้นมากที่สุด เมื่อนำทางเลือกมาปฏิบัติจะพบว่า ในการทำงานทุกๆชิ้นจำเป็นต้องมีความรู้ และคุณธรรมมาประกอบจึงทำให้เกิดผลสำเร็จของงานตามต้องการอย่างยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นปรัชญาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์แนวทางในการดำรงชีวิต

บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี อดีตเคยเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง หรือ อพป. ปัจจุบันกลับกลายเป็น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนและศูนย์ฝึกอาชีพ ที่ถือเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ เป็นหมู่บ้านที่ได้ชื่อว่า มีจุดเด่นเรื่องความพอเพียง ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนอย่างพร้อมเพรียง เรียกว่า เป็นหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลความสำเร็จของบ้านน้ำทรัพย์ ซึ่งเป็นพื้นที่มีการสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวนโยบายของรัฐบาล และเป็นชุมชนหนึ่งที่น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยจึงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะศึกษาถึงความสำเร็จในการแปลงหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเหมาะสมในการปฏิบัติและการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นโดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.2 ปัญหาการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีปัญหาในการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ประชาชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

1.2.2 บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีการพัฒนาที่ยั่งยืนจนสามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.3.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ กรณีของบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3.1 การปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี

1.4.3.2 การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา 2) มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตามแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
2. ด้านสังคม ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกัน ไม่ใช่ว่าคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียน การเอารัดเอาเปรียบกันการมุ่งร้ายทำลายกัน
3. ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพเพื่อให้ตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นละเป็นสุข
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีการใช้และจัดการอย่างฉลาด การเพิ่มมูลค่าคือส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้นในท้องถิ่นสามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ด้านเทคโนโลยี ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

1.5.2 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การผลักดันหรือดันแนวคิด 4 ด้านตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์

1.5.3 การมีส่วนร่วม หมายถึงการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์ ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.4 การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์มีการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างด้านเศรษฐกิจสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

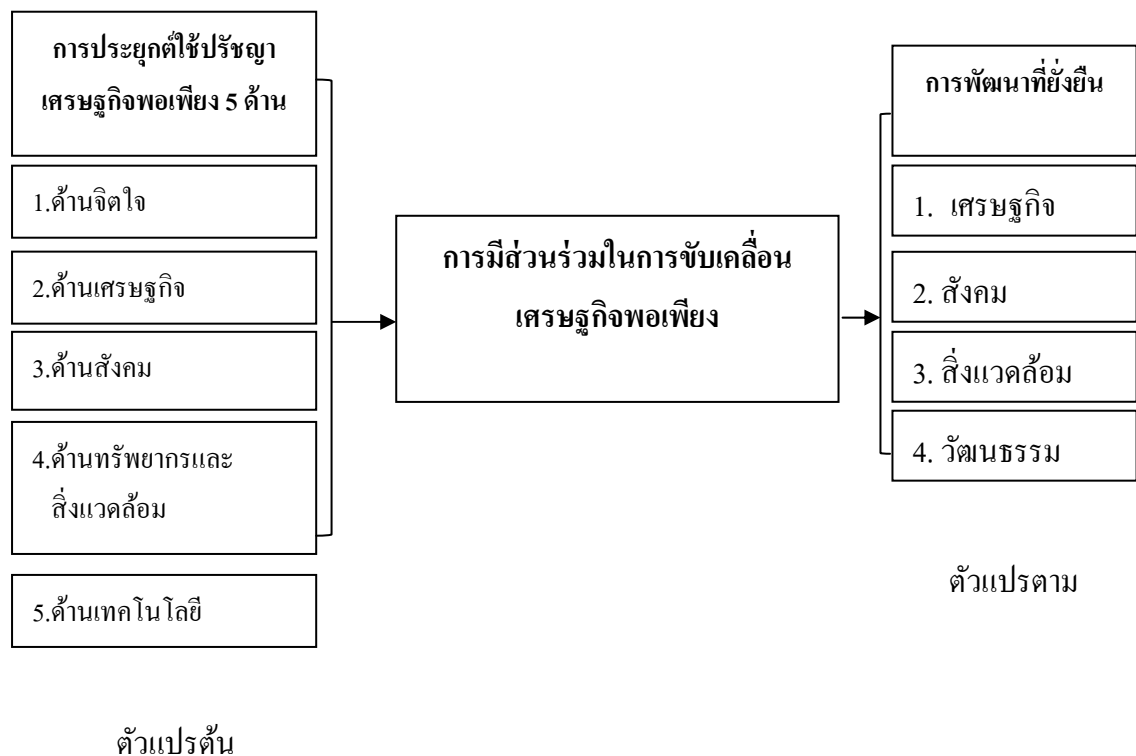
1.6.1 ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.6.2 ทำให้ทราบถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.6.3 ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางและแนวคิดในการกำหนดกรอบการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 ที่มาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3 กรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.4 เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.5 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

2.2.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

2.2.3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.4 บริบทบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 กรอบการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการวางแผนของประเทศตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดดังกล่าว จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงสรุปออกมาเป็นนิยามความหมาย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จากนั้น สศช. ได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำบทความดังกล่าวไปเผยแพร่ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ และใช้เป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข และโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 สศช. ได้ัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) รวมทั้งได้เสริมสร้างความเข้าใจไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าและน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตต่อไป

“...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจมีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมากคนเราก็อยู่เป็นสุข...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541

2.1.1 ที่มาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงปรากฏอยู่ในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานในรูปของหลักการสร้างความ “พออยู่-พอกิน” และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวคิดนี้เพื่อใช้ปรับทิศทางการพัฒนาประเทศไทยเป็นครั้งแรกแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2550, น. 33)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 และได้ทรงเน้นย้ำอย่างชัดเจนในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 (ภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540) จวบจนปัจจุบันนานกว่า 30 ปี ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2517) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2517 คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้ำสมัยว่าเมืองไทยเขย่าวเมืองไทยไม่มีสิ่งใหม่แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกินมีความสงบช่วยกันรักษาส่วนร่วมให้อยู่ที่พอสมควรขออย่าพอควรพออยู่พอกินมีความสงบไม่ให้อีกคนมาแย่งคุณสมบัตินี้ไปจากเราได้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2540) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ.2540ถ้าสามารถจะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมดแม้จะไม่ถึงครึ่งอาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆ โดยมากคนใจร้อนเพราะเดือดร้อนแต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมิใช่เรื่องใหม่เนื่องจากพระองค์ท่านได้ทรงใช้เป็นหลักในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่กว่า 3,000 โครงการ (มณูญ มุกข์ประดิษฐ์, 2549) ตลอดห้าทศวรรษที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพสกนิกรที่ยังยากจนในถิ่นทุรกันดารเป็นเบื้องต้นเพื่อสร้างความ “พออยู่-พอกิน” อันเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจพอเพียงภายหลังจากที่คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เริ่มเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายโดยที่ผู้พูดแต่ละคนจะตีความเอาเองทำให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันมากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยและทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขบทความเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานไว้ในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของ

ทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไปเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2550, น.36) และเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) อีกทั้งได้จัดทำเป็นบทความเรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สารานุกรมเสรีวิกิพีเดีย, 2550) และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำหนังสือ“เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะอธิบายความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาอันมีคุณลักษณะที่สำคัญคือสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับตลอดจนได้อธิบาย

คำนิยามของความพอเพียงที่ประกอบด้วยความพอประมาณความมีเหตุมีผลมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองได้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมปี พ.ศ. 2550 เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษาด้วยพระปรีชาญาณและพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลโครงการในพระราชดำริและ“เศรษฐกิจพอเพียง” คือปรัชญาที่ทรงชี้แนะถึงแนวทางในการดำรงชีวิตที่พระองค์ได้ทรงมอบให้แก่ประชาชนทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมไปถึงการบริหารประเทศมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนรัฐบาลมีนโยบายสำคัญที่สะท้อนเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งการนำคุณธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งปรัชญาทั้งสองคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คุณธรรมนำความรู้” นี่ถือเป็นเรื่องที่ไม่ไปด้วยกันและเป็นเรื่องจำเป็นต้องทำเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.2 ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคน

ในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลนักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549, น.4)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจแต่พูดถึงกรอบคิดในการตัดสินใจเพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์ที่สุดต่อทุกคน (จรวพร ธรณินทร์, 2552)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559)

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง (Relative self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานของเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุบเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ (สุเมธ ตันติเวชกุล , 2559)

แนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีรากฐานจากคำสอนในพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์แต่หลักธรรมดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่แต่ในศาสนาพุทธเท่านั้นในศาสนาอื่นๆก็มีการสอนในเรื่องที่คล้ายคลึงกันเช่นเรื่องความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์และประโยชน์ของการอบรมวินัยในตนเอง

ดังนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ โดยใช้ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคน ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากมุมมองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองได้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับอนาคตที่มั่นคงการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเกิดจากระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอนและต้องเป็นการระเบิดจากภายในมากกว่าการผลักดันจากภายนอก

2.1.3 กรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549, น.12) กรอบแนวคิดของสามองค์ประกอบหลักอันได้แก่ความพอประมาณความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีดังนี้

2.1.3.1 พอประมาณ

- 1) มีคุณธรรมถูกต้องดีงามแบ่งปัน ไม่เอาเปรียบคนอื่นไม่เอาเปรียบธรรมชาติคุณธรรมนำชีวนำธุรกิจการงานไม่เอาเงินนำหน้าปัญญาตามหลัง
- 2) รู้จักตัวเองรู้รากเหง้าภูมิใจเชื่อมั่น รู้คุณค่าที่มาของตนเองเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิใจในกำพืดถิ่นฐานบ้านเกิดรากเหง้าเผ่าพันธุ์บรรพบุรุษภูมิใจในของกินของใช้พื้นบ้านกินอยู่แบบไทยวิถีไทยเข้าถึงคุณค่ามากกว่ายึดติดรูปแบบ
- 3) มีชีวิตเรียบง่ายพออยู่พอกินพอใช้ ไม่หน้าใหญ่ไหลตามกระแสรู้กาลละและเทศะมีความสุขตามอัตภาพขนาดปริมาณที่พอดีไม่มากเกินไปไม่ใหญ่เกินไปไม่คิดแบรนด์คิดแต่สร้างภาพไม่ไหลตามกระแสตามโฆษณาบ้าบริโภค

2.1.3.2 มีเหตุผล

- 1) มีหลักวิชา กินอยู่อย่างมีข้อมูลอย่างมีคุณภาพตัดสินใจด้วยข้อมูลความรู้ “รู้เขารู้เรา” รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงไม่ทำตามกันรู้ตัวเองรู้ท้องถิ่นรู้ศักยภาพรู้ “ทุนชุมชน” รู้ปัญหารู้โลกาภิวัตน์แสวงหาความรู้ศึกษาในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพของตนเอง
- 2) มีแผน มีแผนชีวิตครอบครัวแผนชุมชนแผนยุทธศาสตร์แผนงานองค์กรแผนงบประมาณครอบครัวรายรับรายจ่ายหนี้สินแผนการลงทุนแผนเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) เป็นมืออาชีพ คุณภาพมั่นคงยั่งยืน (quality, consistency, sustainability) “อิทธิบาทสี่” (ฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสา) ใจรักรู้จริงรู้รอบรู้ลึกทำดีมีคุณภาพด้วยความสม่ำเสมอ

2.1.3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดี

- 1) ระบบชีวิตที่ดี ครอบครัวอบอุ่นมีความมั่นคงในชีวิตลูกได้รับการเลี้ยงดูที่ดีลูกมีการศึกษาที่ดี
- 2) ระบบเศรษฐกิจสังคมชุมชนท้องถิ่นที่ดี ชุมชนเข้มแข็งมีระบบเศรษฐกิจชุมชนสวัสดิการชุมชนเครือข่ายชุมชนเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานสหกรณ์ SMEs เน้นการผลิตเพื่อบริโภคในท้องถิ่นก่อนพึ่งตลาดภายนอกหรือส่งออก
- 3) ระบบการจัดการองค์กรที่ดี องค์กรหน่วยงานรัฐเอกชนรัฐวิสาหกิจมีธรรมาภิบาลบรรษัทระบบการจัดการที่ดีมีผู้นำและผู้ตามที่ดีผู้นำสร้างแรงบันดาลใจทำให้ทุกคนใจดีใจกว้างใจสู้ใจถึง (เข้าใจ - เข้าถึง)

2.1.4 เจเนอรัลของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากคุณลักษณะทั้งสามข้างต้นการวางแผนและการดำเนินงานในทุกขั้นตอนหรือการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานดังต่อไปนี้

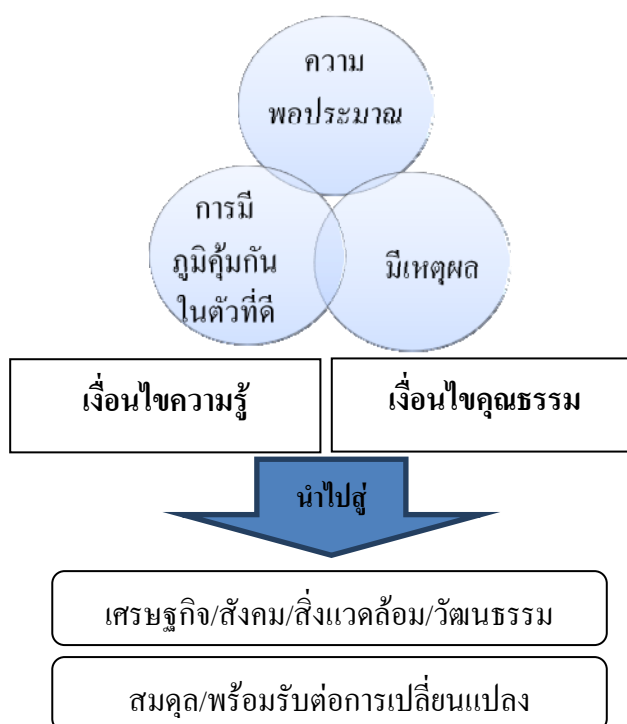
2.1.4.1 ความรู้

เจเนอรัลความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมีความรอบคอบในการนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549, น.14) รอบรู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีสติหรือความระลึกรู้ซึ่งเป็นเครื่องพิจารณาก่อนการกระทำที่จะทำอะไรหรือแม้แต่จะคิดในเรื่องต่างๆ ว่าก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลเสียหาควรกระทำหรือควรเว้นและมีปัญญาหรือความรู้ชัดที่เกิดขึ้นจากความฉลาดสามารถคิดพิจารณาอย่างถูกต้องแยกแยะด้วยเหตุผล (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2550, น.42) ทำให้เห็นและเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างกระจ่างชัดเป็นความรู้แจ้งในงานและวิธีที่จะปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเที่ยงตรง

2.1.4.2 คุณธรรม

เจเนอรัลคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนมีความพากเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549, น.14) ความซื่อสัตย์สุจริตสำหรับรองรับสนับสนุนวิชาความรู้ เพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงความอดทนมีความเพียร ประกอบการทำงานด้วยความตั้งใจ ไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้ง เป็นความเพียรที่มีลักษณะกล้าแข็ง

ไม่ขาดสาย มีความหนักแน่นอดทน ไม่ท้อถอยทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไป และความรอบคอบระมัดระวังที่จะพิจารณาเรื่องต่างๆ ให้กระจ่างแจ้งในทุกแง่ทุกมุม ก่อนที่จะจัดการให้ถูกจุด ถูกขั้นตอน ถูกเหตุผล และสามารถนำความรู้ต่างๆ มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์สามประการด้วยกัน คือความสมดุลการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและความยั่งยืน (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2550, น.42) ดูแผนภาพที่ 2.1 คุณลักษณะเจื่อนใจและผลลัพธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภาพที่ 2.1 แสดงคุณลักษณะเจื่อนใจและผลลัพธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา : พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. 2550

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

1. พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะพอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่มีองค์ประกอบครอบคลุมทั้ง 5 ประการ คือ

1.1 ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

1.2 ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนรู้จักฝึกกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง

1.3 ด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตรา และฐานะของตนประกอบอาชีพสุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียรอดทนใช้ชีวิตเรียบง่าย

โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมควรใช้จ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็นประหยัดรู้จักการเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น

1.4 ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและภูมิโนเทศพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2. พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีขั้นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร ความอดทน และใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

2.1.5 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิด เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาฯ ไปประยุกต์ให้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัว

พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย

การขับเคลื่อนจะเป็นลักษณะเครือข่ายและระดมพลังจากทุกภาคส่วน แบ่งเป็น 2 เครือข่ายสนับสนุนตามกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้น ได้แก่

- เครือข่ายด้านประชาสังคมและชุมชน
- เครือข่ายธุรกิจเอกชน

นอกจากนี้แล้วยังมีเครือข่ายสนับสนุนตามภารกิจ ได้แก่

- เครือข่ายวิชาการ
- เครือข่ายสร้างกระบวนการเรียนรู้
- เครือข่ายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ทั้งนี้แกนกลางขับเคลื่อนมี 3 ระดับ ได้แก่ คณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียงใน สศช. ซึ่งจะเป็นหน่วยปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนและจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายผลการดำเนินงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ครบรอบ 80 พรรษาในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ตัวอย่างงานวิจัยพัฒนาเพื่อสังเคราะห์บทเรียนและคุณลักษณะเด่นของ สรร. (2557) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะได้ขยายผลการขับเคลื่อนฯ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพทำการวิจัยเพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะ (เอกลักษณ์) ของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง สรร. 9 แห่ง โดยเน้นความแตกต่างที่หลากหลาย (โรงเรียนขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่/โรงเรียนประถม-ขยายโอกาส-มัธยม/ชนบท-เมือง/พุทธ-คริสต์-อิสลาม/ไทย-กลุ่มชาติพันธุ์/ยากจน-มีฐานะ) เพื่อทำงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสังเคราะห์ คุณลักษณะเด่นของสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ฯ และ แนวทาง-กลยุทธ์ในการพัฒนาสู่สถานศึกษาพอเพียง และสรร. เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการขยายผลการขับเคลื่อนฯ จากผลการวิจัยเบื้องต้น ได้มีสมมติฐานคุณลักษณะเด่นของสรร. 5 ประการ ซึ่งจะใช้กระบวนการวิจัยหาบทสรุปจากกลุ่มตัวอย่างสรร. ที่คัดเลือก ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้ ทั้งสุขภาพกาย (เช่น การเดินทางมาโรงเรียน อาหารกลางวัน) สุขภาพจิต (ปรับพฤติกรรมเกรี้ยว ปล่อยใจ สบายใจ) สติปัญญา (เรียนให้ทันเพื่อนอ่านออกเขียนได้) เพื่อให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิตและพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างมีความสุข

2) ระบบการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกสาระการเรียนรู้ ทุกชั้นปี และบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยและบริบทของโรงเรียน

3) กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมโรงเรียน เพื่อให้มีการฝึกปฏิบัติที่เสริมหนุนระบบเรียนรู้ที่บ่มเพาะอุปนิสัย “พอเพียง” เช่น การมีฐานเรียนรู้ต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมชุมนุม - ชมรม กิจกรรมเสริมสร้างวินัย-สามัคคี-จิตอาสา-บำเพ็ญประโยชน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากร จนเป็นกิจวัตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาและช่วยเหลือกัน เป็นต้น

4) การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม-วิถีชีวิต เข้าสู่เส้นทาง “พอเพียง” ของ ผู้บริหาร-ครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จำนวนนักเรียนที่มากขึ้น (เพราะคุณภาพผู้เรียนดีขึ้น) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่น่าอยู่ (สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ประหยัด เรียบง่าย ปลอดภัย-ขยะ-อบายมุข) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทุกกลุ่มในโรงเรียน (ผู้บริหาร ครูและเด็ก) รวมถึงพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น

5) มีศักยภาพในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เช่นการจัดการคณะศึกษาดูงานโดยไม่ให้กระทบการจัดการเรียนการสอน การขยายเครือข่าย การเป็นพี่เลี้ยง เป็นต้น (ปริยานุช ธรรมปียา, 2557)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา และรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐโดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีจำนวนมากแต่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในแง่การเมืองการปกครองที่เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวชนบท เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังอาจเป็นการปูพื้นฐานมั่นคงสำหรับวิวัฒนาการ ไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลายและได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่องราวๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความ ต้องการของชาวบ้าน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง พฤติกรรมอันก่อรูปด้วยการร่วมและสมยอมตามพฤติกรรมที่คาดหวังของกลุ่มทางการเมืองและไม่ใช่ทางการเมือง หรือในความหมายก็คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันนั่นเอง

พรชัย รัชมิแพทย์ (2541) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ความหมายอย่างกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการบริหารประเทศ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง เช่น การเป็นผู้บริหารพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเป็นรัฐมนตรี การเป็นคณะรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น และการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วย
2. ความหมายอย่างแคบ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปช่วยสนับสนุนงานซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกระทำการภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

เดช กาญจนางกูร (2547) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการแบ่งงานกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่างๆ ของโครงการให้ประสานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา

การมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติทั้งในแง่ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว้าง

- 1) การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือการพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

- 2) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคน ในท้องถิ่น

- 3) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

- 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึงการที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษากลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแท้จริง ซึ่งหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป็นตัวของตัวเองที่จะ ดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7) การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความ เคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

ความหมายของการมีส่วนร่วมเป็นความหมายที่กว้างเกี่ยวข้องกับบุคคลในทุกระดับ ทุกส่วน ดังที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายไว้เพื่อการดำเนินงานขององค์การว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเล็ก หรือสังคมขนาดใหญ่ได้มีส่วนช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อสังคมนั้นๆ อันได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การพิจารณาปัญหา การตั้งนโยบาย การตัดสินใจประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนา ประชาชาติและการประเมินความต้องการของสังคมนั้น ๆ

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือทำให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน (Creighton, วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.19) การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ คือ

1) ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไป ด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2) ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ

3) ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้น ไม่ได้มีเช่นนั้น ต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้

ส่วนองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้าน คือ

1) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้องมีความชัดเจนและเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

ทั้งนี้ มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวก และลบ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนผู้สนใจอีกด้วย

โดยแท้จริงนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุกๆ ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทางต่างๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประเด็นต่างๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.43-45)

- 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
- 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมียุติธรรม ความเสมอภาคและความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมียุติธรรม

วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย และต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนช่วยเหลือกันตั้งแต่การวางแผน การบริหารงบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ผลสำเร็จของการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนต้องรู้ว่าพวกตนต้องการอะไรเพื่อการพัฒนาของตนเอง

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จึงเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน "กรณีที่ย่ำแย่ที่สุด" ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้ง เป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.25-28)

2.2.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนภายในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆ กันในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคมโดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณา (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน

2. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

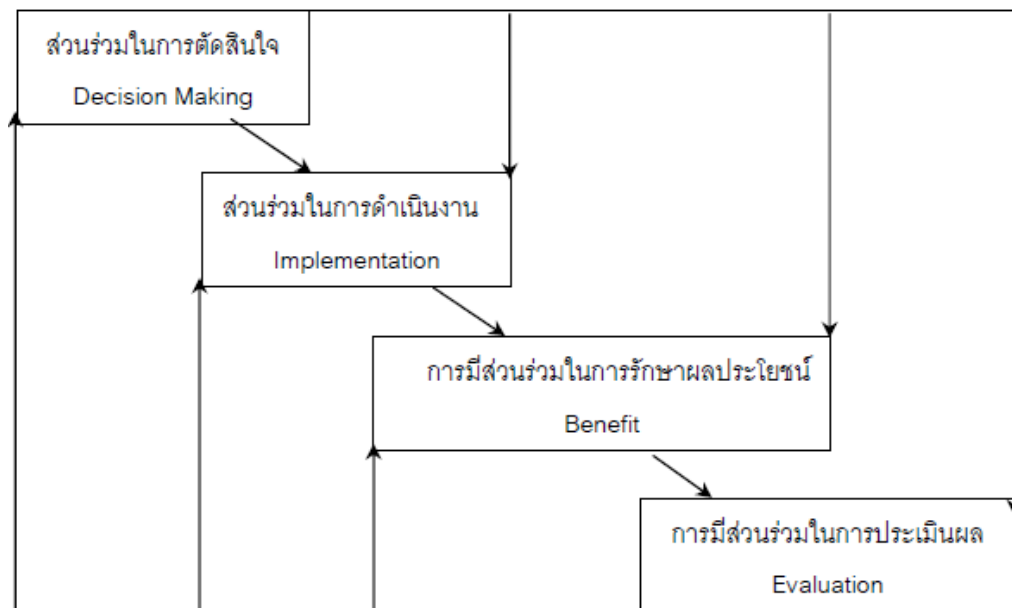
การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการนำพาข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชนไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย สิ่งสำคัญในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำร่วมพัฒนาชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้ จินตวิโร เกษมสุข, (2554)

2.2.3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ และนักวิชาการต่าง ๆ ได้กำหนดไว้หลากหลายแต่ในสาระสำคัญมีความคล้ายกันซึ่งจะขอนำเสนอโดยสังเขป ดังนี้

Cohen และ Uphoff (1980, p.219-222) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

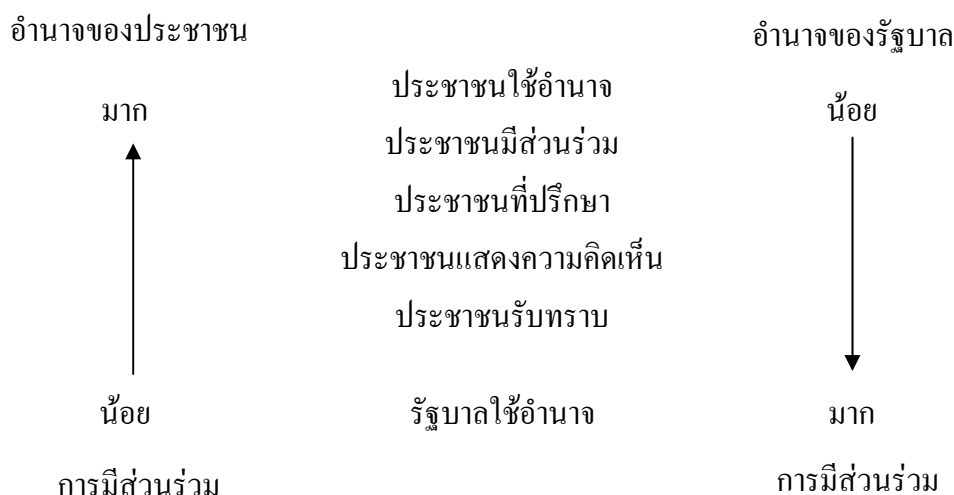

แผนภาพที่ 2.2 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

ที่มา : ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, น.8

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้ในหลายระดับ ขึ้นอยู่กับรัฐบาลแต่ละยุคว่าจะให้ความสำคัญต่อประชาชนมากน้อยต่างกัน คือ

1. ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ หมายถึงให้ประชาชนเข้าจัดการหรือดำเนินการเอง โดยไม่มีการติดต่อกับรัฐบาลก่อนซึ่งอาจมีการ ได้ตอบจากรัฐบาล ตัวอย่างเช่น การตั้งศาลเตี้ย การเดินขบวน การเข้ายึดสถานที่ของทางราชการเพื่อเรียกร้องความ เป็นธรรม เป็นต้น โดยในรูปที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับอำนาจของรัฐบาลซึ่งมี ความสัมพันธ์ เชิงลบต่อกัน กล่าวคือ ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมมากรัฐบาลก็จะมีอำนาจน้อยลงหรือในทางกลับกัน

แผนภาพที่ 2.3 การให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ที่มา : ปราณี พันธุมสินชัย, 2536, น.410

2) ประชาชนและรัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหา โดยมีอำนาจเท่าเทียมกัน ตัวอย่างเช่น โครงการทำความสะอาดหมู่บ้าน การสร้างถนน และขุดบ่อน้ำในหมู่บ้าน เป็นต้น

3) ประชาชนเป็นที่ปรึกษา หมายถึง รัฐบาลขอความคิดเห็นจากประชาชน และตั้งใจที่จะกระทำการตามความเห็นนั้น แต่ก็ยังมีอำนาจที่จะไม่รับความคิดเห็นนั้นไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานระหว่างประชาชนและส่วนราชการ การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

4) ประชาชนแสดงความคิดเห็น รัฐบาลให้โอกาสประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง แต่มักจะไม่นำความเห็นไปปฏิบัติและยังมีอำนาจที่จะไม่รับฟังความคิดเห็นนั้น ตัวอย่างเช่น การประชุมใหญ่ที่ให้โอกาสประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น การขอความเห็นในกฎระเบียบที่กำลังจะนำออกมาใช้

5) ประชาชนรับทราบ เป็นการแถลงข่าวสารและ/หรือมติของรัฐบาลให้ประชาชนได้ทราบประชาชนอาจมีปฏิกิริยาได้ตอบหรือไม่ก็ได้ เช่น การแถลงถึงโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลได้มีมติให้ดำเนินการการริเริ่มกฎหมายต่างๆ และการเวนคืนที่ดิน เป็นอาทิ

6) รัฐบาลใช้อำนาจ กล่าวคือ รัฐบาลใช้อำนาจจัดการโดยไม่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าตัวอย่างเช่น การสืบสวน จับกุมผู้กระทำความผิดคดีต่างๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

จากการศึกษาลำดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วม นั้น พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมสนับสนุน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน

นั้นมีหลายระดับขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ซึ่งสามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นที่ปรึกษา ประชาชนแสดงความคิดเห็นประชาชนรับทราบ และรัฐบาลใช้อำนาจ วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 7 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

(1) ระดับการให้ข้อมูล (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน (3) ระดับการปรึกษาหารือ (4) ระดับการวางแผนร่วมกัน (5) ระดับการร่วมปฏิบัติ (6) ร่วมติดตามตรวจสอบ และ (7) ระดับการควบคุมโดยประชาชน

1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล และหอกระจายข่าว เป็นต้น

2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และกระตุ้นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

3) ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจกันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจน การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น โดยใช้รูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนากลุ่ม และประชาเสวนา เป็นต้น

4) ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียม

โครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อำนาจตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

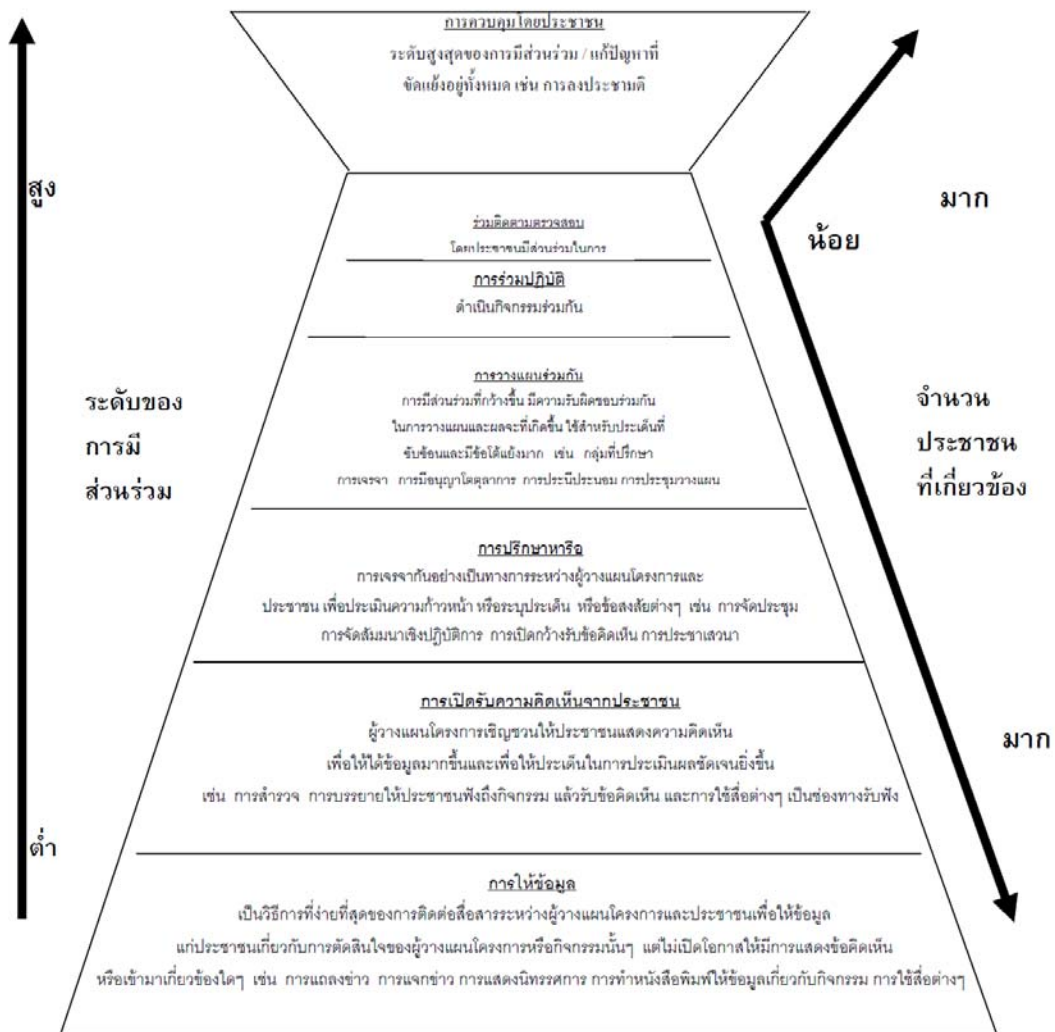
5) ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6) ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้ มีความสำคัญมาก เพราะ จะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์ การยุติ หรือคงไว้ ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7) ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติมี 2 ประการ คือ ประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใดอย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงและประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม

ทั้งนี้ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นไปได้ จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับล่างๆ ก่อน จึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ เพราะหากปราศจากข้อมูลประชาชนจะทำหน้าที่ร่วมให้ความเห็นปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ติดตาม ตรวจสอบ ได้อย่างไร ในการจะแสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ การให้ความคิดเห็นที่เหมาะสมอาจดำเนินการหลังจากได้มีเวลาศึกษาข้อมูลมาแล้วรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น อาทิ การสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การรับฟังผ่านเวทีประชาชน ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ จดหมายหรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น

แผนภาพที่ 2.4 แสดงระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, น. 14

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำจำกัดความของ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ภาษาอังกฤษ เรียกว่า Sustainable Development โดยสมัชชาโลกจาก World Commission on Environment ที่ กำเนิดขึ้นจากรายงานเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (The Bruntland Report หรือ Our Common Future) คือ “รูปแบบของการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนอง ความต้องการของตนเอง” (Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs) (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

ราชบัณฑิตยสถานได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนประกอบด้วย แนวคิดอย่างน้อย 3 ประการดังนี้

ความต้องการของมนุษย์:การพัฒนาอย่างยั่งยืนคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความต้องการที่จะมีมาตรฐานที่ดี กว่าเดิม

ขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม:ระบบสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดในการให้ทรัพยากรและมี ขีดจำกัดในการรองรับของเสียความยุติธรรมในสังคมทั้งระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่นต่อ ๆ ไป: ความยั่งยืนนั้นไม่อาจมั่นคงอยู่ได้หากปราศจากนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและ ทางวัฒนธรรมเข้ามาพิจารณาด้วยจึงต้องคำนึงถึงหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับ ชนรุ่นต่อๆไป (Intergenerational Equity) และหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน (Intragenerational Equity)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดหรือนิยามคำจำกัดความเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอีก มากมายเช่น “การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันโดย ต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ที่ต้องการในอนาคต”หรือการตีความทางสังคม เช่น “สังคมที่ ยั่งยืนคือสังคมที่สนองความต้องการของตนได้โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชาชนรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดความต้องการของเขา”

สำหรับประเทศไทยได้มีนักวิชาการหลายท่านพยายามอธิบายแนวคิดของการพัฒนา อย่างยั่งยืนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ แนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2551) ได้อธิบาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิด

เป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ"

ในการจัดทำข้อเสนอของประเทศไทยในการประชุมของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อเดือนกันยายน 2545 คณะอนุกรรมการกำกับการอนุวัติตามแผนปฏิบัติการ 21 และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้หาข้อยุติด้านคำนิยามของการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า "การพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน"

ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาที่บูรณาให้เกิดองค์รวม คือ องค์ประกอบหลาย ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องมาประสานกันอย่างครบองค์จนเกิดดุลยภาพ กล่าวคือธรรมชาติกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จนทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจ และในทางสภาพแวดล้อมการคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างคนธรรมชาติและสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกันอย่างสงบสุขส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

จุดเริ่มของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก พ.ศ. 2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความเจริญเติบโตการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จนละเลยการพัฒนาทางด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ ก่อให้เกิดปัญหาการพัฒนาที่ไม่ได้สัดส่วน เมืองบางเมืองเจริญเร็วกว่าชนบทมาก เกิดช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบทมากขึ้น จนเกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมือง ก่อเกิดปัญหาปัญหาของเมืองในรูปแบบต่างๆ เศรษฐกิจในภาพรวมที่ขยายตัว กลับมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ให้เห็นได้ชัด รวยกระจุกจนกระจาย ก่อเกิดเป็นปัญหาดังคมที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น วัฒนธรรมอันดีงามเริ่มถูกละเลย ทรัพยากรธรรมชาติค่อยๆ ร่อยหรอลงจนยากที่จะฟื้นฟู และบางประเภทก็ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมามีเหมือนเดิมได้ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีและเหมาะสม ก็ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การมองย้อนกลับมาจุดต้นตอของสาเหตุที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนานั้น ถือเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้เราสามารถรู้จักตนเองได้ อันจะเป็นการ

ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ไม่ก่อเกิดความผิดพลาดขึ้นเฉกเช่นในอดีต ดังนั้นสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่สามารถที่จะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ มีดังต่อไปนี้

1. ความต้องการการบริโภคสินค้าและบริการที่ไม่สมเหตุสมผล ฟุ่มเฟือย เป็นเหตุให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตและบริการที่เกินพอดี เกินความต้องการของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมีของเหลือทิ้งเป็นมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมมาก และทำให้คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดสมดุล แม้จะส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็ตาม

2. การที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง รับวัฒนธรรมและแนวความคิดผิดๆ มาจากต่างประเทศ เกี่ยวกับความฟุ่มเฟือย วัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทั้งยังขาดการอบรมละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ทำให้สังคมเปลี่ยนเป็นสังคมบริโภค กอบโกย สะสม เกิดการลงทุนทางธุรกิจที่สูญเปล่า ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจเกิดความขัดแย้งทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรุนแรง

3. การเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศ ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันและเครือข่ายทางธุรกิจของประเทศ วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปลายปี 2540 เป็นบทเรียนที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งพิงอยู่กับทุนต่างประเทศโดยขาดรากฐานที่มั่นคงภายใน ทำให้เกิดการล่มสลายของระบบอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นอกจากนั้นการเปิดรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานมาก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและกระดาษ โดยไม่มีกลไกหรือมาตรการที่เข้มแข็งในการตรวจสอบผลกระทบของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

4. นโยบายการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในอดีต ทำให้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก โดยขาดการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรเป็นฐานการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย เกินอัตราการฟื้นตัวของระบบธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ (สพพันธ์ ชิดานนท์, 2549)

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เพราะนำเอาวัฒนธรรมตะวันตก และระบบทุนนิยมเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้เกิดสภาพที่เสื่อมโทรมแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิต ศีลธรรม คุณธรรม ซึ่งถือเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง

ปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากประสบการณ์การผิดพลาดในการดำเนินงานพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ทุกฝ่ายต่างเกิดความตระหนักและร่วมกันหาทางออก จนเกิดแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยเปลี่ยนวิธีการพัฒนา โดยหันมาใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยจะเห็นได้จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ฉบับที่ 9 และฉบับปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการการเชื่อมโยงกันทุกด้านในลักษณะองค์รวมอย่างมีคุณภาพ โดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป ดังนั้นเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาในแต่ละด้านจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดคุณภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคง มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวคิดหลัก ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำให้อุคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด
2. มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ทำให้อนุชนปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้รวมถึงศาสนาธรรม ซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข สิ่งเหล่านี้ล้วนถือเป็นการสร้างเงื่อนไขสังคมใหม่ ให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดความเอื้ออาทร ความรัก ความสามัคคี สมานฉันท์ต่อกัน ชุมชนสังคมมีความเข้มแข็ง
3. มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งเป็นสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ทั้งที่ขึ้นกับความสมดุลหรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ โดยจะต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีและการพลังงาน ที่สะอาด ปลอดภัย ปลอดภัยปลอดภัยเพื่อการมีสภาพแวดล้อมที่ดี
4. มิติทางการเมืองการปกครอง ปฏิรูปการเมือง การปกครอง การบริหารให้มีการกระจายอำนาจ ภารกิจหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นโดยแท้จริงให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2549)

2.4 บริบทบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นชุมชนขนาด 201 ครัวเรือน มีประชากรกว่า 521 คน เป็นชุมชนที่อยู่บนพื้นที่สูงเหนือเขื่อนแก่งกระจาน ห่างจากจังหวัดเพชรบุรีประมาณ 60 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอแก่งกระจานประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่ล้อมรอบด้วยภูเขาสูงต่ำสลับกันไป ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงน้ำจืดมีพื้นที่อยู่อาศัย และที่ทำกินนับ 11,250 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 7,500 ไร่ ป่าไม้ 3,700 ไร่ และพื้นที่สาธารณประโยชน์อีก 50 ไร่ อดีตเคยเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง หรือ อพป. ปัจจุบันกลับกลายเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน และศูนย์ฝึกอาชีพ ที่ถือเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ เป็นหมู่บ้านที่ได้ชื่อว่า มีจุดเด่นเรื่องความพอเพียง ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนอย่างพร้อมเพรียง เรียกว่า เป็นหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดเพชรบุรี

รางวัลเกียรติยศที่ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ได้รับ

- พ.ศ. 2542 รับธงพระราชทาน หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด จากกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. 2550 รางวัลรองชนะเลิศ หมู่บ้านอพป. จากกองทัพบกที่ 1 รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ประมงต้นแบบฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน จากกรมประมง
- พ.ศ. 2551 รางวัลดีเด่น ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จากกลุ่มศูนย์สมุทรคีรี รางวัลดีเด่น ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จาก กศน. จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2552 รางวัลพระราชทาน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ รางวัลหมู่บ้านเขียวจีดีเด่น จากมูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์
- พ.ศ. 2553 รางวัลผู้ใหญ่นบ้านยอดเยี่ยม แหนบทองคำ
- พ.ศ. 2554 รางวัลครูบุญชีอาสา ดีเด่น ระดับภาค จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รางวัลแทนคุณแผ่นดิน จากองคมนตรี
- พ.ศ. 2554 รางวัลหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2555 รางวัลหมู่บ้านประชาธิปไตยดีเด่น จากกรมการปกครอง
- พ.ศ. 2558 รางวัลมาตรฐานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับดีมาก จาก สنج. กปร.

บ้านน้ำทรัพย์เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้ชื่อว่า มีจุดเด่นเรื่องความพอเพียง ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนอย่าง

พร้อมเพรียง เรียกว่า เป็นหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ จังหวัดเพชรบุรี ถึงแม้จะมีความอุดมสมบูรณ์แต่ก็ไม่ได้สะดวกสบายไปเสียทั้งหมด แต่ชาวบ้านก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามที่มีที่หามาได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแก่งกระจาน (กศน. อำเภอแก่งกระจาน) เป็นพี่เลี้ยงในการจัดแสวงหาความรู้และถอดบทเรียนเพื่อการขยายผล

ประชาชนในบ้านน้ำทรัพย์อยู่อย่างพอเพียง ทำกินทำใช้ในชุมชน พอเหลือก็นำออกไปขาย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตก็ใช้ของที่มีอยู่ในชุมชน เป็นชุมชนที่โคเคนมากเรื่องความพอเพียง อยู่กันอย่างช่วยเหลือเกื้อกูล มีธนาคาร มีเครดิตยูเนียน มีการทำบัญชีครัวเรือน 100% มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมมากมาย ทั้งเพื่อการดำรงชีวิต ความอยู่รอด กินดีอยู่ดี และสงบสุขของทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เช่น กลุ่มเครดิตยูเนียน กลุ่มพิทักษ์ป่า กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ กลุ่มน้ำยาซักผ้า, ภูพื้นเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้ำจืด กลุ่มทำปลาต้ม-ไข่เค็ม กลุ่มทำน้ำสมุนไพร กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทำขนมทองม้วน กลุ่มทำเกษตรปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงไก่ชนเพื่อการจำหน่าย และกลุ่มเลี้ยงโค เป็นต้น

มีหลายกลุ่มอาชีพที่ชาวบ้านทำกินทำใช้แล้วนำออกไปขายนอกชุมชนจนมีชื่อเสียงสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกของกลุ่ม โดยเฉพาะขนมทองม้วน มะนาว และปลาต้ม จากความสำเร็จของชุมชนนี้ กศน. จังหวัดเพชรบุรี จึงได้เข้าไปทำวิจัยในชุมชนและสามารถถอดองค์ความรู้ได้มา 4 หลักสูตรแล้ว คือ การเลี้ยงแพะ การเลี้ยงไก่ชน การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำขนมทองม้วน และได้มีการขยายผลโดยให้ผู้นำและคนในชุมชนออกไปช่วยเผยแพร่ความรู้ ในอำเภออื่น ๆ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้” ชุมชนแห่งนี้มีผลงานมากมายจากความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชน จนได้รับรางวัลมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 รายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรางวัลที่สร้างความภาคภูมิใจสูงสุดคือ รางวัลพระราชทานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2552 และยังได้เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของหน่วยงานต่าง ๆ อีกหลายหน่วยงาน

บ้านน้ำทรัพย์มีผู้นำที่เข้มแข็งโดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ โดยเริ่มแรกก็ไม่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ กศน.และเครือข่ายเข้ามาให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ คำว่าเศรษฐกิจพอเพียง คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านก่อน จากนั้นก็มาทดลองทำ เริ่มแรกทำเห็ดด้วยทะลายปาล์ม แต่เนื่องจากต้องไปซื้อทะลายปาล์มจากข้างนอกทำให้ต้นทุนสูง จึงไม่ประสบความสำเร็จ ก็มาเริ่มต้นใหม่ ทำสระน้ำหน้าบ้านเลี้ยงปลากินกันเอง ปลูกผักกินแล้ว ขยายผลใช้กระบวนการกลุ่ม คนที่มารวมกลุ่มก็มาช่วยกันทำงานในกลุ่ม ซึ่งก็จะได้ทั้งค่าแรงและ

ปันผล โดยมีการทำบัญชีที่โปร่งใส ส่งเสริมชาวบ้านให้ทำบัญชีครัวเรือน อยากทำอาชีพอะไรเราก็มาปรึกษากันช่วยกันคิดแล้วก็พากันไปหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้วกลับมาทำ

ปัจจุบันบ้านน้ำทรัพย์มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย จากการที่ทำได้ในชุมชนก็ขยายออกไปขายข้างนอก ช่วยกันทำยอดทำการตลาด แล้วเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าร่วมหุ้นได้ แต่การทำงานเปลี่ยนแนวคิดจากที่เมื่อก่อนจะให้ทุกคนต้องช่วยกันทำ แต่ผลคืองานที่ออกมาอาจไม่ได้มาตรฐาน จึงเปลี่ยนใหม่เป็นให้คนที่ถนัดมาทำแล้วได้ค่าแรง และปันผลจากกำไร ส่วนคนที่ไม่ได้เข้ามาทำงานก็รอรับปันผลไป วิธีนี้ช่วยให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดีมีชีวิตที่ดีขึ้น คนที่เคยเป็นหนี้ก็มีหนี้ลดลง หรือที่มีหนี้เพิ่มก็เป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ เพราะการส่งเสริมให้ลงทุนจะมารวมกลุ่มหรือทำส่วนตัวก็ได้ และส่งเสริมให้ฝึกอาชีพพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้ไม่เป็นหนี้ที่สูญเปล่าแต่เป็นหนี้ที่มีรายได้ (บ้านน้ำทรัพย์, 2559)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547, 98-110) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรีผลการศึกษาพบว่าข้าราชการจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการรับรู้เนื้อหาสาระโดยภาพรวมของการรับรู้อยู่ในระดับค่อนข้างมากคือทราบเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงรับรู้ถึงความหมายและด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากนอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่อายุระดับการศึกษารายได้ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลได้แก่เพศการดำรงตำแหน่งระยะเวลาการรับราชการและการได้รับข้อมูลข่าวสาร

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547, 62-67) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถานผลการวิจัยพบว่าสมาชิกเสถียรธรรมสถานเห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับค่อนข้างมากปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตได้แก่ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระการนำไปใช้ประโยชน์และการนำมาประยุกต์ใช้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548, 92-98) ศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่รู้จักและเคยได้ยินคำว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเกินร้อยละ 90 โดยสิ่งที่ประชาชนรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่การรู้จักความพอดีการใช้ชีวิตบน

ทางสายกลางแต่ประเด็นที่ประชาชนยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการใช้ของฟุ่มเฟือยได้แต่ไม่รู้จักความพอดีส่วนการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้มานานโดยผ่านสื่อโทรทัศน์หนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงตามลำดับ

กำธน ไชยานนธ์ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่องความรู้และความตระหนักที่มีต่อการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภออุ้มผางจังหวัดยะลาผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงคือการอยู่อย่างพอกินพอใช้ไม่เบียดเบียนผู้อื่นผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เท่านั้นและเข้าใจผิดว่าการส่งเสริมการผลิตเพื่อค้าขายไม่เป็นเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักว่าการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องนำหลักคำสอนของศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งจะช่วยให้เกิดความสงบสุขแก่ชุมชนสำหรับการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสิ่งที่ประชาชนสนใจมีความรู้มากที่สุดได้แก่โทรทัศน์

นพพร เมธื่อนันต์กุล (2549) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตกรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรีจังหวัดเพชรบูรณ์ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรีจังหวัดเพชรบูรณ์มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อยเมื่อมีการพิจารณาเป็นรายได้พบว่าด้านที่มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมากคือการนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนส่วนด้านที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อยคือการรับรู้ในเนื้อหาสาระความเข้าใจในเนื้อหาสาระและการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง

ปวัน มินรัชธ์เรืองเดช (2549, 81-89) ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริผลการศึกษาพบว่าการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริได้แก่ ระดับการศึกษาสาขาวิชาที่จบการศึกษาอาชีพตำแหน่งทางสังคมประเภทของช่องทางการรับสื่อลักษณะของสื่อที่รับเป็นประจำและการรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

สิริพร รัตนกำเนิด (2550, 76-80) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานครต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตผลการศึกษาพบว่าข้าราชการสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานครมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับสูงทั้งในด้านครอบครัวด้านสังคมและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส

ระยะเวลาการรับราชการระดับตำแหน่งสำหรับจำนวนครั้งที่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์ (2550, 61-65) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตศึกษากรณีบุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์พบว่าผู้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการได้ยินได้เห็นและได้อ่านผ่านการรับรู้จากสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อมวลชน โดยเฉพาะการรับรู้จากผู้บริหารระดับสูง และจากวารสารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจในองค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดีสามารถแยกความแตกต่างขององค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยสามารถอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจนสำหรับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองครอบครัวและการทำงานพบว่าการประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัวคือสามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและยังมีเหลือเก็บออมมีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เน้นเรื่องความประหยัดและคุ้มค่ามีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ การประยุกต์ใช้กับการทำงานคือสามารถทำงานได้ทันต่อเวลามีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เน้นเรื่องความจำเป็นและคุ้มค่ามีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความโปร่งใสตรวจสอบได้

วิษณุศารณ วีระพันธ์ (2550, 81-87) ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงศึกษากรณีบ้านบัวงาม ตำบลสีบัวทอง อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า 1) วิธีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวันใช้ชีวิตแบบพอเพียงใช้เวลาแก่ครอบครัวใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตมีแบบแผนการประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามบรรพบุรุษวางแผนประกอบอาชีพหลักและเสริมวางแผนการผลิตเช่าที่ดินทำการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้มีแบบแผนการออมเพิ่มรายได้โดยมีอาชีพเสริมพัฒนาอาชีพรวมกลุ่มอาชีพมีแบบแผนการดำเนินชีวิตด้านการใช้จ่ายโดยใช้เหตุผลในการใช้จ่ายวางแผนจัดสรรค่าใช้จ่ายมีการเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็นมีรายได้เพียงพอแต่มีหนี้สินเพื่อปลูกสร้างบ้านและลงทุนในการประกอบอาชีพกู้จากธนาคารหรือกลุ่มออมทรัพย์ญาติหรือเพื่อนบ้านมีการวางแผนการชำระหนี้สามารถคืนตามเวลาที่กำหนดได้ 2) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือความสัมพันธ์ในครอบครัวการอบรมสั่งสอนความสนิทสนมระหว่างเครือญาตินอกจากนั้นยังมีความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนการให้ความร่วมมือในกิจกรรมของหมู่บ้านมีกระบวนการก่อเกิดกลุ่มความเข้มแข็งของกลุ่มมีความศรัทธาในตัว

แกนนำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ 3) สำหรับปัญหาเกิดจากการขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้ใหญ่บ้าน ขาดการส่งเสริมด้านการใช้สารชีวภาพคนรุ่นใหม่ ขาดการสืบทอดในการทำกิจกรรม

ชานนท์ หันสาสวัสดิ์ (2550, 67-75) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติพบว่าข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งในการพัฒนางานและพัฒนาบุคลากรปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ

อัจฉรา ราชแก้ว (2550, 58-63) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากทั้งด้านองค์การ สังคมและครอบครัวตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้แก่อายุระดับการศึกษารายได้สถานภาพสมรสประสิทธิภาพการทำงานและการรับรู้ข่าวสาร

สุรางค์พิมล สายโรจน์ (2551, 57-63) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชนกรณีศึกษา: ชุมชนสหชุมชนโครงการ 1 เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนสหชุมชนโครงการ 1 มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำรงชีวิตด้วยการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ปัญหาและเพิ่มรายได้ของชุมชนตามด้วยการบริหารจัดการกลุ่มกิจกรรมและวิสาหกิจชุมชนจนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะขยายการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้พร้อมที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งการดำเนินการใช้แนวคิดทฤษฎีใหม่ส่วนการดำรงชีวิตประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านความพอประมาณการมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

เอื้องทิพย์ เกตุทราย (2551, 87-93) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 องค์ประกอบได้แก่การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองความพอประมาณและความมี

เหตุผลส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากและเงื่อนไขความรู้ในระดับปานกลาง

ทัศนีย์ ม่วงจินดา (2552, 84-89) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตคือด้านเงื่อนไขคุณธรรมรองลงมาคือด้านความมีเหตุผลด้านเงื่อนไขความรู้ด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและด้านความพอประมาณส่วนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตที่อยู่ในระดับมากคือด้านการปฏิบัติตนที่ดีด้านการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวชุมชนด้านการวางแผนและแก้ปัญหาและด้านการเงินค่าใช้จ่ายตามลำดับ

วาสิฏฐ์ มณีโชติ (2552, 59-65) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองพันทหารราบช่วงที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตด้านความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและครอบครัวด้านสังคมด้านการนำมาใช้ประโยชน์และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับมากส่วนนายทหารชั้นประทวนที่มีอายุราชการรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกันสำหรับชั้นยศสถานภาพสมรสและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

ปนัดดา ดวงแก้ว (2553, 65-67) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสังกัดกองการกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์กรมการทหารสื่อสารผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยรายได้ต่อเดือนมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยภาพรวมข้าราชการในหน่วยงานดังกล่าวมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตบ่อยครั้ง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และด้านคุณธรรม ในขณะที่ด้านความรู้ และด้านความพอประมาณมีการนำไปใช้เป็นบางครั้งและพบว่า ปัจจัยด้านเพศระดับชั้นยศและอายุมีความสัมพันธ์กับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ส่วนปัจจัยด้านอายุราชการมีความสัมพันธ์กับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้

วลัยพรรณ จันทร์หอม (2553, 58-63) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเมื่อพิจารณาทั้งในประเด็นของความ

พอประมาณความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้านสำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกันทั้งนี้ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครู โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน

สมศักดิ์ ตรงงาม (2553, 73-78) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดและความคิดด้านการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ด้านความพอประมาณความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศอายุสถานภาพสมรสการศึกษาอาชีพและเวลาที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

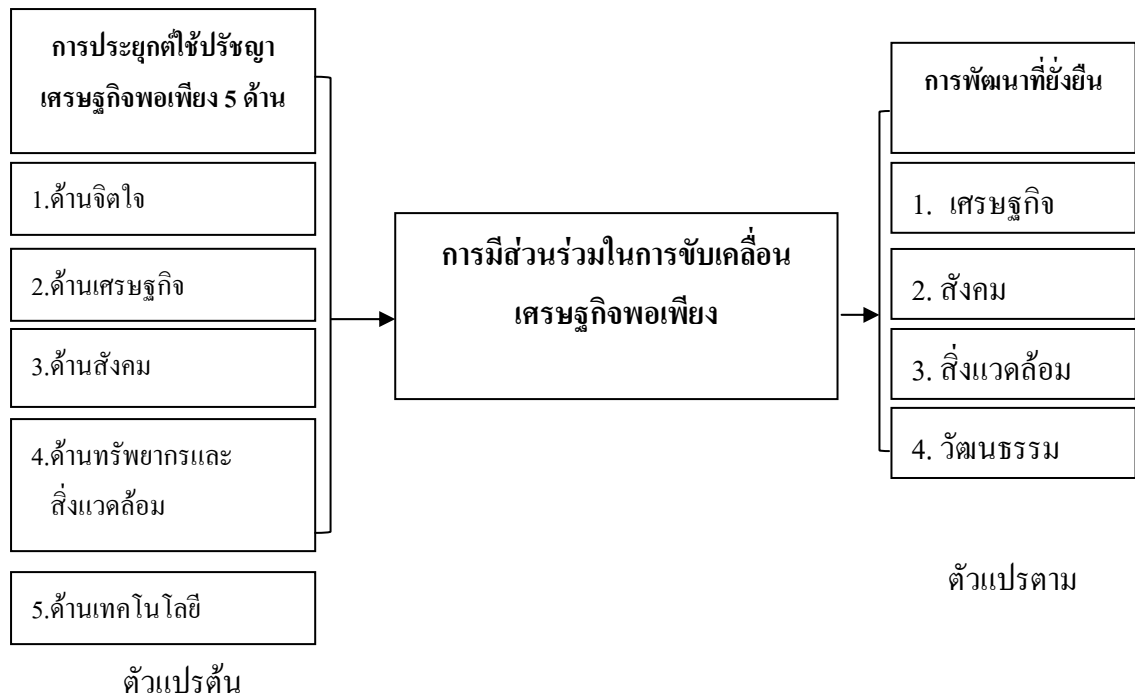
อัจฉราวรรณ ใจยะเขียว (2555) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ปัญหา วิธีแก้ไข และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนบ้านสันกอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอนบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันกอง ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน คือ (1) การบริหารจัดการสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายโดยจัดทำแผนปฏิบัติงาน (2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น (3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมนักเรียนทั้งกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชมรม ชุมชม ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ (4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (5) จัดทำโครงการในโรงเรียนที่สะท้อนถึงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จำนวน 12 โครงการ

จิตพิชญ์ อุไพพานิช (2557, 83-88) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่าระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้แก่ ด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้าราชการที่มีชั้นยศแตกต่างกันมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ในขณะที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ชั้นยศ รายได้ต่อเดือน การออม และภาระหนี้สินแตกต่างกัน มีการนำแนวคิดด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีไปใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ในขณะที่การออมแตกต่างกันมีการนำแนวคิดด้านความรู้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันและสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตด้านคุณธรรมแตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศชาติซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกสาขาอาชีพซึ่งประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจสังคมและการเมืองอยู่ในขณะนี้ที่สำคัญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศแต่อย่างไรก็ตามประชาชนในชุมชนจะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตย่อมจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยส่วนบุคคลของคนใน อันจะส่งผลไปสู่เป้าหมายหรือตัวแปรตามนั่นก็คือ การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนนั่นเอง ซึ่งจะต้องศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไปเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในปัจจุบันและอนาคตให้มีความยั่งยืนตลอดไป

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการสร้างกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางและแนวคิดในการกำหนดกรอบการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.5 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีระเบียบวิธีวิจัยโดยเรียงเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 วิธีการศึกษาวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สรุปขั้นตอนระเบียบวิจัย

3.1 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

การวิจัยเชิงคุณภาพ หมายถึง การค้นหาความรู้ ความจริง ที่มีวิธีการหลากหลายในการศึกษาปรากฏการณ์ธรรมชาติ ทางสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงอย่างเป็นองค์รวม เน้นการเก็บข้อมูลที่ใช้ระยะเวลานานและใช้วิธีการศึกษา โดยยึดบริบทของปรากฏการณ์หรือของคนที่ถูกศึกษานั้น ๆ การศึกษามักเกี่ยวข้องกับสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยโดยนักวิจัยจะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เขาศึกษา ในส่วนของการวิเคราะห์จะให้ความสนใจกับปัจจัยด้านความรู้สึก นึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยพยายามตีความหมายปัจจัยเหล่านั้นและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจ

ความหมายของพฤติกรรม หรืออธิบายปรากฏการณ์ในมุมมองของผู้ที่ถูกรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเชิงคุณภาพ มี 3 วิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Population Frame)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมจำนวน 20 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มอาชีพ บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมจำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งหากผู้วิจัยไม่สามารถหากกลุ่มตัวอย่างได้ครบจำนวน 20 คน ผู้วิจัยจะพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ถ้าเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และหาข้อสรุปในการวิจัย โดยมีเงื่อนไขว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเก็บได้ จะต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนและแบบสัมภาษณ์นี้ได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองจาก *Institutional Review Board (IRB)* เรียบร้อยแล้วโดยแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างคำถามครอบคลุมประเด็นเนื้อหาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การเริ่มนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน

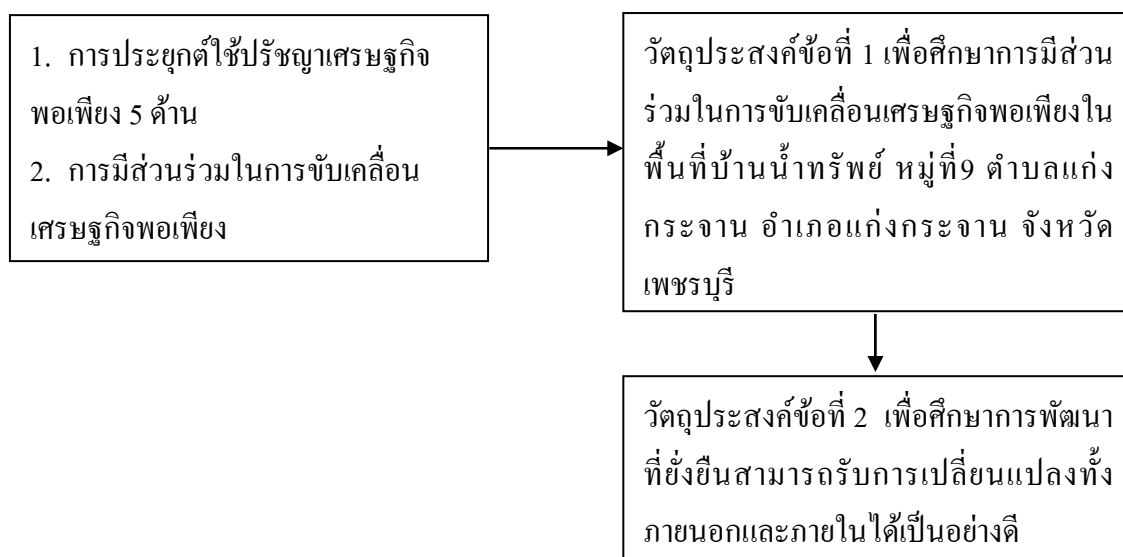
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน

ส่วนที่ 4 ผลการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การวางแผนสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาคำหนดเป็นกรอบแนวคิดและนำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาโดยแนวทางและวิธีการมีส่วนร่วมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และผลักดันไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน แบบสอบถามนี้จึงสามารถเชื่อมโยงไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ได้ดังนี้

แผนภาพ 3.1 แสดงการวางแผนสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จะดำเนินการตามขั้นตอน

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมความถูกต้องความชัดเจนของเนื้อหาและภาษาให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดที่กำหนด
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือต่อไป

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนประชาชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบสามเส้า (triangulation) (อรุณี อ่อนสวัสดิ์ 2551. หน้า 282) ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการตรวจสอบ 4 วิธีดังนี้

1. วิธีตรวจสอบด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากแหล่งหรือกลุ่มตัวอย่างที่ได้มานั้นมีความถูกต้องไม่ โดยแหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่

- แบ่งเวลา ถ้าเก็บข้อมูลเวลาต่างกัน จะได้ข้อมูลที่เหมือนกันหรือไม่
- แหล่งสถานที่ ถ้าเก็บข้อมูลต่างสถานที่กัน จะได้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่
- แหล่งบุคคล ถ้าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้จะเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) คือ ตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลแตกต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต แทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันสังเกตโดยตลอด ในกรณีที่ไม่น่าเชื่อในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนาม ควรเปลี่ยนให้มีผู้วิจัยหลายคน

3. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการ เป็นการพิสูจน์ว่าหากใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิธีที่ต่างกันจะได้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เช่น แผ่นพับเผยแพร่ข้อมูลโครงการของบ้านน้ำทรัพย์ เว็บไซต์การแนะนำโครงการของบ้านน้ำทรัพย์

2. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ในการบันทึกเสียง บันทึกข้อมูลตามโครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สรุปบันทึกข้อมูลประเด็นสำคัญๆ ฟังเสียงบันทึก ศึกษาภาพนิ่ง นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการจดบันทึกให้สอดคล้องตามประเด็นคำถาม

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลสรุปจากเอกสาร และสรุปจากแบบโครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มารวมสรุปก่อนนำไปเขียนรายงานเชิงพรรณนา

4. นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปของตารางรูปภาพประกอบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม

3.7 สรุปขั้นตอนระเบียบวิจัย

ตาราง 3.1 แสดงสรุปขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	เครื่องมือ/วิธีการศึกษา/แนวทางการศึกษา
1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ “การมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (ในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด)”	แนวทางการศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาเศรษฐกิจ, เศรษฐกิจพอเพียง, บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดจากเครื่องมือ ดังนี้ - เอกสาร - ตำราต่าง ๆ - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างกรอบการวิจัย	จากเครื่องมือ ดังนี้ - เอกสาร - แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างเครื่องมือ	- สร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับกรอบแนวความคิดในการวิจัย
4. ลงพื้นที่	- สัมภาษณ์
5. จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	- การเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลภาคสนาม และผลสรุปจากแบบโครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มาสรุปก่อนนำไปเขียนรายงานเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบูรณ์

4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

4.3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized or Structured Interview) คือ เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์จะใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้แล้วเป็นแบบในการถามกับผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือผู้สัมภาษณ์ จะใช้คำถามแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์เหมือนกันหมดทุกคน การสัมภาษณ์แบบนี้มีลักษณะไม่ค่อยยืดหยุ่น คือต้องถามไปตามแบบสัมภาษณ์ แต่มีข้อดีคือ สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการวิเคราะห์ การสัมภาษณ์โดยวิธีนี้อาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ๆ ก็ได้ และแบบสัมภาษณ์ได้ถูกออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มอาชีพบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมจำนวน 20 คน โดยการศึกษาวิจัยด้วยการลงพื้นที่เก็บด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาข้างต้น

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มอาชีพบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบล

แก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีรวมจำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งหากผู้วิจัยไม่สามารถหากกลุ่มตัวอย่างได้ครบจำนวน 20 คน ผู้วิจัยจะพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ถ้าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมีความอึดตัวของข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และหาข้อสรุปในการวิจัย โดยมีเงื่อนไขว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเก็บได้จะต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4.2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ระยะที่ 1 การเริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ในอดีตกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่บ้านน้ำทรัพย์กลุ่มแรก คือ กลุ่มของนายพรานที่มาจากบ้านช่อง ตำบลวังจันทร์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี ต่อมาได้อพยพออกมาจากจุดเดิม ขึ้นมาอยู่บริเวณ ขอบอ่าง เนื่องจากมีการสร้างอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน โดยในอดีตผู้คนในหมู่บ้านเดินทางโดยเรือ ก่อนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ชุมชนประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยแยกออกเป็นด้าน ประกอบด้วย

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจไม่ดี คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่มีอะไรเป็นของตนเองเนื่องจากได้เข้ามาอยู่อาศัยทำกินพร้อมๆ กับการสร้างเขื่อนแก่งกระจาน (พ.ศ. 2505) ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเขื่อนแก่งกระจาน ต่อมาเมื่อมีการปิดกั้นเขื่อนแก่งกระจาน ชาวบ้านจึงอพยพหนีน้ำท่วมขึ้นมาหลายครั้ง จนพื้นที่น้ำท่วม และขยายพื้นที่ทำกิน โดยการปลูกพืชไร่ล้มลุก ต่อมาปี พ.ศ. 2526 เริ่มประสบปัญหา ขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ การขยายพื้นที่ทำกินอย่างกว้างขวาง ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ และประสบปัญหาภัยแล้ง ซึ่งเป็นสาเหตุของการเป็นหนี้สินสะสมเรื่อยมา ทำการเกษตรทั้ง ๆ ที่ขาดทุนจึงก่อหนี้สินภาระผูกพัน ปลูกพืชเชิงเดี่ยวจึงเสียเงินโดยส่วนมากไปกับค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีในการเพาะปลูก ดังผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“แต่ก่อนบางคนถูกยึดที่ดินทำกิน บางคนก็มีหนี้สินจากการซื้อปุ๋ย ซื้อยาฆ่าแมลง เพื่อใช้ในการเกษตร แต่คนขายยาฆ่าแมลงรวย เราไม่รู้จะทำอะไร ปลูกแต่ข้าวโพด ฝรั่งก็ปลูกเพราะไม่รู้จะทำไร ไม่รู้จักการปลูกพืชผสม” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2559)

ซึ่งการปลูกพืชเชิงเดี่ยว หมายถึง การทำการเกษตรเพียงอย่างเดียวหนึ่ง เช่น การปลูกข้าว หรือ ยางพารา หรือ อ้อย หรือ ข้าวโพด หรือ ส้ม หรือ ลิ้นจี่ หรือ ลำไย หรือ ต้นหอม หรือ

มะม่วง ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว จึงเปรียบเหมือนนรกของเกษตรกร เพราะว่าในขณะที่ทำการเกษตร/ทำการผลิตนั้น หากมีโรค/แมลงเข้าทำลาย ก็จะทำให้เกิดความสูญเสียไปทั้งหมด เมื่อโรค/แมลง เข้าทำลาย ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งหมด เกษตรกรก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาลงทุนใหม่ และ ต้องผูกขาดขายผลิตผลให้กับ นายทุนเงินกู้ ในสภาพตกเขียว ได้ราคาต่ำ หรือ เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วราคาผลผลิตตกต่ำ ก็จำเป็นต้องขายไปในสภาพราคาต่ำ รายได้ไม่พอที่จะไปซื้อใช้นี้สิน เกิดสภาพหนี้สินพอกพูนในอนาคตก็ต้องถูกยึดที่ดินทำกิน เปลี่ยนสภาพจาก เกษตรกรเจ้าของที่ดิน ไปเป็นเกษตรกรเช่าที่ทำกิน และเปลี่ยนไปเป็นเกษตรกรรับจ้างทำกินในที่สุด โดยธรรมชาติแล้ว โรค/แมลง ชนิดหนึ่งๆ จะไม่สามารถทำลายพืช/สัตว์ ต่างชนิดกันได้ ฉะนั้นหากทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้ว ผลผลิตก็จะไม่ถูกทำลายไปเสียทุกอย่าง ความเสียหายจะเกิดกับบางส่วนเท่านั้น ก็ยังคงมีผลผลิตที่เหลือรอดจากการเข้าทำลายของโรค/แมลงเกษตรกรก็จะไม่ถึงกับสิ้นเนื้อปะดาตัวเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวออกขาย หากราคาในท้องตลาดไม่ดี ราคาตกต่ำ ก็จะขายได้ในราคาต่ำไปทั้งหมด เพราะมีผลผลิตชนิดเดียวเท่านั้น หากมีการเกษตรผสมผสานก็จะมีผลผลิตหลายอย่าง บางอย่างราคาตกต่ำ บางอย่างก็อาจจะยังราคาสูงอยู่ โดยธรรมชาติแล้ว ราคาสินค้าจะไม่ตกต่ำไปทุก ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน การเกษตรเชิงเดี่ยว ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพียงปีละครั้งหรือสองครั้งตามจำนวนครั้งในการเก็บเกี่ยวเท่านั้น ทำให้ระยะเวลาที่จะมีรายได้แต่ละครั้งห่างกันมากน้อยแล้วแต่อายุการเก็บเกี่ยวของสัตว์/พืชนั้น ๆ แต่ความจำเป็นในการใช้จ่ายของเกษตรกรมีอยู่ตลอด ทำให้เกษตรกรเงินขาดมือ เป็นสาเหตุแห่งการเป็นหนี้เป็นสิน แต่หากเกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน และถ้ายังวางแผนให้มีการเก็บเกี่ยวผลิตผลทุก ๆ 15 วัน ได้ด้วยแล้ว เท่ากับว่า เกษตรกรมีรายได้ทุก ๆ 15 วัน ปัญหาเงินขาดมือก็ไม่เกิดขึ้น ต้นเหตุแห่งการเป็นหนี้สินก็หมดไป ดังผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ได้ดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการปลูกพืชผสมและเลี้ยงสัตว์ พืชผสมก็มี มะกรูด มะนาว กลั้วหอม กลั้วไข่ กลั้วเล็บมือนาง หน่อไม้ฝรั่ง ฝรั่ง ฝรั่งหวาน ส่วนเลี้ยงสัตว์ ก็มี วัว ไก่ ปลา หมู และแพะ” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2559)

การทำบัญชีรายรับรายจ่ายไม่มีจึงทำให้ใช้จ่ายเงินโดยไม่มีการวางแผน ทำให้เราไม่รู้จักจ่ายของเราในแต่ละเดือน ไม่สามารถตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการใช้จ่ายออกไปทำให้มีเงินเหลือไม่มาก เช่น ค่ากาแฟ ค่าซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็น ทำให้เราไม่รู้จักคิดให้รอบคอบก่อนจะใช้จ่าย ไม่รู้ว่าค่าใช้จ่ายไหนเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เพราะถ้าเราไม่รู้จักตัวเอง และมองเห็นพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของตนเองแล้ว การละเลิกกิจกรรมที่สร้างความฟุ่มเฟือยทั้งปวง จะเป็นจุดเริ่มต้นของการออมที่เพิ่มขึ้นด้วยการทำบัญชีรายรับรายจ่าย หลังจากทำบัญชีรายรับรายจ่ายทำให้ลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยออกไป ทำให้มีเงินเก็บมากขึ้น ทำให้รู้จักการใช้จ่ายตามความจำเป็น ทำให้รู้จักการประหยัดคอดออม

ทำให้เรารู้จักคิดก่อนซื้อ ทำให้เราทราบการใช้จ่ายของเราแต่ละวัน ทำให้เรารู้จักแยกแยะได้ว่า สิ่งใดคือสิ่งที่จำเป็นและสิ่งใดคือสิ่งที่ฟุ่มเฟือย ทำให้เป็นคนตระหนี่ถี่ถ้วน สอนให้เราได้ทบทวนว่า วันนี้เราใช้จ่ายอะไรไปบ้าง เหมาะสมไหม และทำให้เรารู้ถึงประโยชน์ของการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย สอดคล้องกับ ใจทิพย์ อุไพพานิช (2557, 83-88) ศึกษาวิจัยเรื่องการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้แก่ ด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด การออมแตกต่างกันมีการนำแนวคิดด้านความรู้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันดังผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“ผลจากการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาพอเพียงทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น ด้วยการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทำให้รู้ว่ามีการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในแต่ละเดือนหรือไม่ และสามารถกู้เครดิตยูเนียนในชุมชนได้ด้วย เพื่อไม่ให้เป็นหนี้ในระบบ” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2559)

ด้านสังคม คนในชุมชนอยู่กันแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน เด็ก วัยรุ่น ดื่มและค้าสิ่งเสพติด เนื่องข้าวยากมากแพง ชาวบ้านเป็นหนี้สิน อันเป็นผลมาจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวและปลูกกัญชาปลายนาเพราะมองว่าไม่ผิดกฎหมาย มียาเสพติด (ยาบ้า) ระบาด จึงเกิดโจรผู้ร้ายปล้นทรัพย์สินชาวบ้าน ขาดความสามัคคี ทะเลาะเบาะแว้งกันมาก เนื่องจากปัญหาที่ดินทำกินที่ชาวบ้านได้เข้ามาอยู่อาศัยทำกินพร้อม ๆ กับการสร้างเขื่อนแก่งกระจาน (พ.ศ. 2505) ต่อมาเมื่อมีการปิดกั้นเขื่อนแก่งกระจาน ชาวบ้านจึงอพยพหนีน้ำท่วมขึ้นมาหลายครั้ง จนพื้นที่น้ำท่วม และขยายพื้นที่ทำกินโดยการปลูกพืชไร่ล้มลุก

ต่อมาปี พ.ศ.2526 เริ่มประสบปัญหา ขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ การขยายพื้นที่ทำกินอย่างกว้างขวาง ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ และประสบปัญหาภัยแล้ง

ด้านสิ่งแวดล้อม มีภัยธรรมชาติแห้งแล้งมาก เดินทางโดยม้า การคมนาคมไม่สะดวก หาอาหารรับประทานยาก เกิดไฟป่าบ่อยเนื่องจากคนลักลอบตัดไม้เพื่อทำไร่ คนชุมชนนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ดินแข็งปลูกต้นไม้ไม่งาม ไม่มีไส้เดือนในดิน ไม่มีแหล่งน้ำในการทำไร่เลี้ยงสัตว์ ไม่ค่อยดี ผลจากการลักลอบตัดไม้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาทิเช่น ป่าไม้และป่าต้นน้ำถูกทำลาย จากการประเมิณของกรมป่าไม้ พบว่า พ.ศ. 2512 ป่าไม้ถูกทำลายเพื่อการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย ปีละประมาณ 2-3 ล้านไร่ เกิดการสูญเสียไม้สักเป็นมูลค่าประมาณ 200 ล้านบาท/ปี ปัญหาการขาดแคลนน้ำ จากปัญหาป่าต้นน้ำถูกทำลายก่อให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำทั้งบนที่สูงและที่ราบต่ำ เนื่องจากไม่มีต้นไม้ดูดซับน้ำในฤดูฝน ดังนั้น เมื่อถึงฤดูแล้งปริมาณน้ำในแม่น้ำที่มาจากต้นน้ำมีปริมาณน้อย พบว่า พ.ศ. 2500 - 2511

ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา วัดโดยเฉลี่ยที่ทำนบจังหวัดชัยนาท มีปริมาณขั้นต่ำ 22.7 พันล้าน ลูกบาศก์เมตร/ปี

แต่ พ.ศ. 2513 ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาวัดได้เพียง 21-75 พันล้านลูกบาศก์เมตร/ปี เท่านั้น ดังผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“บ้านน้ำทรัพย์เริ่มขยายพื้นที่ในเชิงปริมาณ ทำการเกษตรมากขึ้นจากการปลูกข้าวโพด 20 กระสอบ เพิ่มเป็น 50 กระสอบ เพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2535 เริ่มปลูกเต็มพื้นที่” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 มกราคม 2559)

ด้านวัฒนธรรม มีความเชื่อโบราณในการสวดกัญชาปกป้องโรคไข้ป่า เป็นการผ่อนคลายตนเอง คนในชุมชนจึงนิยมสวดกัญชา และปลูกกัญชาไว้ที่ปลายนา นิยมเข้าวัดทำบุญตามประเพณี และมีพิธีรดน้ำคำหัวในวันสงกรานต์ ดังผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“สมัยก่อนยังไม่เจริญ เดินทางมาทางรถยนต์ ถิ่นดั้งเดิมอยู่ที่บ้านช่อง ลุงใบ โล๊ะหนอง ลิ่น เข้ามาอยู่ที่บ้านน้ำทรัพย์โดยการจับที่ดินเป็นพื้นราบในอ่างเก็บน้ำ เดินทางมาทางเขาเจ้า มาจับจองพื้นที่สมัยพ่อ เดิมพื้นที่ในแห่งนี้เป็นป่าสัมปทาน (เมื่อปี 2547) ชุดแรกนี้มาพร้อมกับการสร้างเขื่อน พ.ศ. 2505 ย้ายบ้านเรือนประมาณ 4-5 ครั้ง มีบ้านอยู่ 4 หลังคาเรือน หมู่บ้านลำตะเคียน หมู่บ้านน้ำทรัพย์มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง แต่ไม่มีวัด ชาวบ้านจะไปทำบุญและรักษาศีลกันที่วัดลำตะเคียน และวัดแม่คะเมย” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 มกราคม 2559)

เนื่องจากปัญหาในชุมชนที่เกิดขึ้นมากมายดังที่กล่าวข้างต้น อาทิเช่น การใช้ปุ๋ย และสารเคมีมากเกินไป อีกทั้งปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ได้รู้จักกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง โดยการนำของผู้นำ คือ ผู้ใหญ่บ้านชูชาติ ท่านได้ส่งคนในชุมชนไปดูงานแล้วกลับมาเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน โดยใช้บุคคลต้นแบบ ผ่านกระบวนการสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้ความรู้ด้วยการสาธิตวิธีการนำไปใช้ และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้คนในชุมชนได้รับฟังจากการประชุมหมู่บ้านประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ด้วยการให้สิทธิ์กับผู้มาร่วมประชุมในการของบประมาณเป็นกลุ่ม ในระยะแรกของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนนั้น คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับเป็นอย่างดีเนื่องจากการถูกสร้างแรงจูงใจโดยพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเชื่อมั่นในตัวของผู้นำบ้าน อีกทั้งผลของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกมาดี จึงทำให้คนในชุมชนให้ความสนใจมากมายและเดินทางแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยหลังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” ปี พ.ศ. 2540 หมู่บ้านจึงมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและแก้ปัญหา ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนาคน ได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของหมู่บ้าน คือ “หมู่บ้านปลอดยาเสพติด ดำรงวิถีชีวิตเศรษฐกิจ

พอเพียง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้” ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ร่วมสิบปี จนประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2550 ได้น้อมนำหลักการทรงงานมาใช้ในการพัฒนา เพื่อเป็นการขับเคลื่อนหมู่บ้าน และเป็นแรงจูงใจในการนำความสามัคคี ความสุขสงบ มาสู่หมู่บ้าน ทั้งนี้ยังได้การสนับสนุนจากหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 สำนักงานพัฒนาภาค 1 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย เข้ามาสนับสนุนทางด้านปัจจัยการผลิต และแหล่งน้ำในโครงการหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ทำให้ชาวบ้านรู้จัก เข้าใจ และใช้ในวิถีชีวิตมากขึ้น จนสามารถขยายผลได้ครบทุกครัวเรือน มีกิจกรรมกลุ่มต่างๆที่แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงได้รับการประเมินจากกรมการพัฒนาชุมชนให้เป็นศูนย์เรียนรู้อำเภอแก่งกระจาน เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ เพื่อถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลภายในและภายนอก ได้ใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาชุมชน

ระยะที่ 2 การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน

จากที่กล่าวมาเบื้องต้น ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ได้ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมตามรูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ โดยได้รับแจ้งจากผู้นำหมู่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. แก่งกระจาน

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งผู้นำหมู่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. แก่งกระจาน จะเปิดโอกาสให้มีการทำประชาคม

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

- 3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม

เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสหรือส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ประชุม ที่หมู่บ้านจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อช่วยกันคิดและสร้างสรรค์ในชุมชนได้มีความสุขกันอย่างถ้วนหน้า โดยแบ่งเป็นกลุ่มในการนำเสนอ อยากทำอะไรอะไรเราก็มาปรึกษากันช่วยกันคิดแล้วก็พากันไปหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้วกลับมาทำ เช่น โครงการให้ผู้สูงอายุได้เดินโครงการสนามฟุตบอลด้านยาเสพติด โครงการวงดนตรีเพื่อหารายได้ รวมทั้งโครงการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น โดยสมาชิกที่ร่วมประชุมประกอบด้วยผู้นำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หลังจากประชุมเสร็จสิ้นผู้นำในแต่ละกลุ่มอาชีพจะนำผลจากการประชุมไปสื่อสารประชาสัมพันธ์ในสมาชิกภายในกลุ่มของตนเองได้รับทราบและดำเนินการต่อไป ผู้ใหญ่บ้านน้ำทรัพย์ให้สัมภาษณ์ว่า

“จากวิกฤติเสียหายของบ้านน้ำทรัพย์ที่เกิดขึ้น จึงคิดว่าแผนในการเข้ารับตำแหน่งใหม่ ๆ ดังนี้

1. การออมแหล่งเงินทุน จนปัจจุบันเป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2547
2. ยาเสพติด มองเรื่องการพัฒนาคนโดยการถามชาวบ้านว่าจะแก้อย่างไร โดยการเปิดอกคุยกัน ได้มีการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้าน มีการประชุม ทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านต้องผ่านเวทีประชาคม

3. ป่าชุมชนและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จัดตั้งกลุ่มมวลชน ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) คิดป่าไว้ให้ทุกคนในหมู่บ้านได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของป่าและที่สำคัญประชาชนทุกคนสามารถสนองพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่หมู่บ้านชุมชนของตน

4. มีอาชีพเสริมโดยรวมโครงการกับศูนย์ศิลปาชีพ เศรษฐกิจพอเพียง เริ่มรู้จักใช้เศรษฐกิจพอเพียงปี 2541 และน้อมนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปี 2542 มีที่ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือนหรือบัญชีครัวเรือน มีการทำบัญชีครัวเรือนครบ 100% ” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 มกราคม 2559)

ในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีหลายกลุ่มอาชีพที่ชาวบ้านทำกินทำใช้แล้วนำออกไปขาย นอกชุมชนจนมีชื่อเสียงสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกของกลุ่ม โดยเฉพาะขนมทองม้วน มะนาว และปลาต้ม ซึ่งขายดีมาก เรียกว่าทำขายกันไม่ทัน จากความสำเร็จของชุมชนนี้ กศน. จังหวัดเพชรบุรี เห็นว่าน่าจะมีการขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ เมื่อปีที่ผ่านมาก็ได้เข้าไปทำวิจัยในชุมชน และสามารถถอดองค์ความรู้ได้มา 4 หลักสูตรแล้ว คือ การเลี้ยงแพะ การเลี้ยงไก่ชน การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำขนมทองม้วน และได้มีการขยายผลโดยให้ผู้นำและคนในชุมชนออกไปช่วยเผยแพร่ความรู้ ในอำเภออื่น ๆ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผอ. สุนันทา การะเวก ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอแก่งกระจาน กล่าวว่า

“ชุมชนแห่งนี้มีผลงานมากมายจากความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชน จนได้รับรางวัลมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 รายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรางวัลที่สร้างความภาคภูมิใจสูงสุดคือ รางวัลพระราชทานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2552 และยังได้เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของหน่วยงานต่าง ๆ อีกหลายหน่วยงาน ว่ากันว่าคนที่ชุมชนใดจะยืนอยู่ได้อย่างมั่นคงต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งที่บ้านน้ำทรัพย์ก็เป็นเช่นนั้น โดยการนำของผู้ใหญ่ ชูชาติ วรรณขำ” (ให้สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 มกราคม 2559)

อีกทั้ง ผอ. สุนันทา การะเวก ได้ลงพื้นที่เกาะประตูบ้านให้ความรู้ชาวบ้านแบบไม่ทิ้งกัน เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ผู้นำชุมชน แกนนำกลุ่มชมรมต่าง ๆ

โครงการที่กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ปลูกผลไม้ เช่น กล้วยพันธุ์ต่าง ๆ การทำปุ๋ยชีวภาพ เลี้ยงสัตว์ เกษตรผสมผสาน บัญชีรายรับรายจ่าย สหกรณ์ออมทรัพย์ ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ปลูกหญ้า ธนาคารข้าว วิสาหกิจชุมชนโสมสเคย์ OTOP ขุดสระเพื่อใช้ในการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ ช่วยพัฒนาชุมชน โดยการทำความชุมชน ดูแลสร้างทีมมาในการดูแลป่า สร้างบ้านอนุบาลปลา เป็นต้น

ระยะที่ 3 โครงการภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการปู้หมักและปู้ชีวภาพ ทำให้ได้ผลผลิตดี ช่วยลดต้นทุน มีอบรมการทำปู้หมัก ปู้ชีวภาพ สอร์โหม และนำไปใช้จนเห็นผล ลดต้นทุนได้มาก มีการเรียนรู้อบรม ขยายผลตลอดเวลา ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านเริ่มดีขึ้นหนี้สินเริ่มลดน้อยลง วิธีการทำปู้หมักมีส่วนผสมจากรกหมู ซึ่ง รกหมูนี้ธาตุที่มีประโยชน์เยอะมาก มีไข่ไก่ 6 แผล ปลาตายตัวเล็กตัวน้อย, ตัวอ่อนอีกสิบกว่าตัว, น้ำตาลทรายแดง 1 กิโลกรัม และยังมีจุลินทรีย์อีก 1 ลิตร เพราะว่า ได้ธาตุอาหารดีและยังครบอีกด้วย ส่วนระยะเวลานั้น ก็ประมาณ 45 ถึง 60 วันส่วนวิธีการทำนั้นเพียงนำรกหมู, ปลาตัวเล็กตัวน้อย, ตัวอ่อน มาสับ ๆ ผสมรวมกับน้ำตาลทรายแดง ไข่ไก่ และจุลินทรีย์ในถังหมักเติมน้ำประมาณ 2 ลิตร ต่อถังปิดฝาถังทิ้งไว้เพียงเท่านี้ก็จะได้ปู้แบบประหยัดต้นทุนมาใช้แบบง่าย

โครงการประมงต้นแบบ โดยมีนายประเมธ โนทัย และ นายเสน่ห์ พุ่มไสว เป็นผู้เริ่ม ดำเนินโครงการ ในปี 2549 เพื่อช่วยฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน อนุบาลลูกปลาได้เป็น 1,000,000 ตัวโดย หมู่บ้านได้ประชาคมจัดทำโครงการ ฟื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน โดยการทำกระชังนำลูกปลาไปเลี้ยง อนุบาลให้รอดแล้วปล่อยลงอ่างเก็บน้ำ มีการทำทำให้ปลาอยู่ มีการกำหนดแนวเขตห้ามทำการ ประมงในเขตหวงห้าม มีการรณรงค์ห้ามจับปลาช่วงวางไข่ ใช้เวลา 1 ปีปริมาณปลาเพิ่มขึ้นเป็น 24 ตัน ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ในโครงการประมงต้นแบบ และที่มากกว่ารางวัล คือ ความยั่งยืนในอาชีพประมง ความยั่งยืนในวิถีชีวิต

โครงการปลูกพืชไร้ส่วนผสม โดยมีบุญยงค์ เกิดเกษม และ นายบุญส่ง ชะเอม เป็นผู้เริ่ม ดำเนินโครงการ ในปี 2545 พืชที่ใช้ปลูก เช่น มะนาว พริก โดยไม่ใช้สารเคมีทั้งไว้กินเองและแบ่งขาย อีกทั้งยังมีรถมารับซื้อถึงที่บ้าน การปลูกผักปลอดสารพิษ เพื่อการบริโภคภายในชุมชน และการ จำหน่ายแก่ตลาดภายนอกชุมชน ตั้งแต่ขั้นการเตรียมดิน การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การบริหารจัดการน้ำ การดูแลหรือบำรุงรักษา การใช้สมุนไพรไล่แมลง การตลาด และกระบวนการผลิตตามระบบ GAP ซึ่งก็สอดคล้องกับ นายจุฑาพล จันทรเพ็ญ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เจ้าของสวนมะนาวกว่าพันต้น ในพื้นที่ 20 ไร่ ที่ปลูกมะนาวขาย โดยไม่ใช้สารพิษแถมมีน้ำในลูกเยอะ ซึ่งมีสูตรที่ทดลองผิด ทดลองถูกมา นานกว่าจะประสบความสำเร็จในด้านการปลูกมะนาว และการทำเกษตรผสมผสาน ของลุงบุญส่ง ชะเอม วัย 63 ปี หนึ่งในผู้ที่เคยล้มเหลวกับการประกอบอาชีพการเกษตรที่ผ่านมา ได้เล่าถึง ประสบการณ์ในอดีตที่แทบสิ้นเนื้อประดาตัว จนสามารถสร้างอาชีพพออยู่พอกินในปัจจุบัน พร้อม เปิดบ้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคคลที่สนใจ

โครงการสร้างทีมม้า โดยมีนายวัชร วรรณจำ เป็นผู้เริ่มดำเนินโครงการ ในปี 2551 ซึ่ง กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมการขี่ม้า เรียนสอนขี่ม้า ถือเป็นอีกกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้ กลุ่มเยาวชน วัยรุ่นไม่แพ้กัน โดยเฉพาะการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ในป่าแก่งกระจาน ที่ถือเป็นการ

ท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ ที่สร้างอาชีพในอีกทาง โดยการเปิดแสดงวันเสาร์-อาทิตย์ มีการแสดงตีแส้ โชว์คาร์บอย สอนม้าให้เด็ก ๆ ในชุมชนมีรายได้จากการบริการให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ดูงาน และเพื่อ ดูแลป่า ฝักระวังไฟป่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

โครงการเลี้ยงสัตว์ โดยมีนายชอบ สังข์ทอง เป็นผู้เริ่มดำเนินโครงการฟาร์มวัว ในปี 2549 และนายพิเชษฐ์ วรรณจำ ร่วมกับ นายชอบ สังข์ทอง เป็นผู้เริ่มดำเนินโครงการฟาร์มแพะ ในปี 2554 ซึ่งกิจกรรมเลี้ยงแพะ เลี้ยงไก่ชน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการปลูกผัก ปลอดภัย ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติ และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้น ในชุมชน อาทิ หลักสูตรเลี้ยงแพะ การพัฒนาการเลี้ยงแพะพันธุ์ผสม ให้มีคุณภาพดี และเป็นที่ ต้องการของตลาด ก็เป็นอาชีพที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพเลี้ยง โดยแม่พันธุ์ได้รับ พระราชทาน เมื่อออกลูกมาก็ให้นำแม่พันธุ์ไปให้คนต่อไปในชุมชนได้ขยายพันธุ์ต่อ ผสมกับการปลูก หนุ่ยเอง เพื่อใช้เลี้ยงวัว และสามารถนำไปขายได้ ประกอบกับสภาพพื้นที่ของบ้านน้ำทรัพย์ มีวัดอุทัย และทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากที่สามารถนำมาเป็นอาหารแพะ การคัดเลือกสายพันธุ์แพะ การ เลี้ยงแพะอย่างถูกวิธี และการผลิตอาหารเสริมสำหรับแพะจึงดีเยี่ยม

โครงการบัญชีรายรับรายจ่าย โดยมี ผู้ใหญ่บ้าน, เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และครูบัญชี เป็นผู้ เริ่มดำเนินโครงการ ในปี 2546 ซึ่งการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายทำให้สามารถมีรายนอกลง มีเงินออม เพิ่มขึ้น มีการถือหุ้นเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2547 ดำเนินการจัดทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์ เคารติดูแลเงินน้ำทรัพย์ จำกัด มีทุนหมุนเวียน 8 ล้านบาทซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมแนะนำให้ ชาวบ้านรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น รัฐบาลรับ รัฐบาลจ่าย รู้ต้นทุน รู้การออม ปี พ.ศ. 2549 ได้นำ ชาวบ้านร่วมกันทำบัญชีความดีถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ ครบทุกครัวเรือน มีการตรวจเครดิต ตรวจสอบคุณภาพการเงิน ใครทำบัญชีครบครัวจะ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้ ที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่งคือใช้บัญชีแก้ปัญหาให้กลุ่มอาชีพประมงได้สำเร็จ จาก วิฤติปลาในอ่างเก็บน้ำแก่งกระจานน้อยลงจนผู้ประกอบการประมง มีรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย จึง เกิดการทำบัญชีการรับซื้อปลาอ่างเก็บน้ำได้ตัวเลข 14 ตันต่อปี นอกจากนี้ใช้บัญชีเป็นเครื่องมือ ในการช่วยเหลือการแก้ปัญหาความยากจนและหนี้สินให้กับชาวบ้าน สมาชิกสหกรณ์ ครบ 100 เปอร์เซ็นต์แล้ว ยังใช้บัญชีเป็นเครื่องมือในการ รู้ต้นทุน รู้กำไร รู้การออม และใช้บัญชีเป็นเครื่องมือ ในการวัดความดีอีกด้วย

โครงการหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด โดยมี ผู้ช่วย เกรียงไกร ไสยเวชเป็น ผู้เริ่มดำเนินโครงการ ในปี 2541 เป็นการมองเรื่องการพัฒนาคนโดยการถามชาวบ้านว่าจะอย่างไร โดยการเปิดอกคุยกัน ได้มีการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้าน มีการประชุม และในปี พ.ศ. 2541 ได้ เป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ มีกระบวนการสร้างจิตสำนึก คิดตรงทุกครัวเรือนหลังจากการทำ

กิจกรรม คำว่า หมูบ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด ไม่ใช่ไม่มียาเสพติด แต่หมายความว่าถ้ารู้ว่ามีคนในหมู่บ้านเสพยาก็จะหาวิธีการแก้ไข ผู้ใหญ่มีการตรวจตราตลอดเวลา (ตาสับประรด) และให้ความสำคัญในเรื่องปลอดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ โดยมี ผู้ช่วย เกรียงไกร ไสยเวช เป็นผู้เริ่มดำเนินโครงการ ในปี 2541 ซึ่งร่วมกันปลูกต้นไม้คืนให้พื้นป่า ซึ่งเป็นไม้พันธุ์ที่อยู่ในป่าพาชาวบ้านไปอบรมอาสาสมัครราษฎรพิทักษ์ป่าการดูแลรักษาป่า จึงทำให้ไม่มีไฟไหม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีประเด็นที่สำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

5.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

5.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

5.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบว่าประชาชนในหมู่บ้านน้ำทรัพย์ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรและอธิบายสาเหตุของข้อค้นพบดังกล่าว และกล่าวถึงความสอดคล้องของผลการวิจัยกับวรรณกรรมที่ทบทวน จากนั้นก็กล่าวถึงความสำคัญของผลการวิจัยที่มีต่อทฤษฎีและการวิจัย

ในการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการปฏิบัติตามแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
2. ด้านสังคม ได้แก่ มีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียน การเอารัดเอาเปรียบกันการมุ่งร้ายทำลายกัน
3. ด้านเศรษฐกิจ เป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพเพื่อให้ตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้และจัดการอย่างฉลาด การเพิ่มมูลค่า คือส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การศึกษาทดลองทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

จึงกล่าวได้ว่า ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2517) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2517 คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยถ้าสมัยว่าเมืองไทยเชื่อว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งใหม่แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกินมีความสงบช่วยกันรักษาส่วนร่วมให้อยู่ที่พอสมควรขออย่าพอควรพออยู่พอกินมีความสงบไม่ให้อื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้ไปจากเราได้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2540) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2540 ถ้าสามารถจะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมดแม้จะไม่ถึงครึ่งอาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่นาน ง่ายๆ โดยมากคนใจร้อนเพราะเดือดร้อนแต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้ และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) อันเนื่องมาจากการเกิดจากคนในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่มีใครเป็นของตนเอง ทำการเกษตรที่ไม่ก่อผลกำไรจึงก่อหนี้สินภาระผูกพัน ทำการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวจึงสิ้นเปลืองงบประมาณไปกับค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีในการเพาะปลูก สอดคล้องกับพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทรงกล่าวไว้ว่าการใช้ปุ๋ยเคมีโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนต่อสุขภาพไม่คำนึงถึงผลต่อทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาวเป็นความไม่พอเพียงเพราะสุดท้ายขาดความมีเหตุมีผลในทางกลับกันการที่จะเลิกใช้สารเคมีเลือกใช้สารอินทรีย์เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีความเข้าใจเหตุผลว่าประโยชน์เป็นอย่างไรต้นทุนเปลี่ยนแปลงอย่างไรอาจมีการใช้ที่ไม่เหมาะสมไม่ยั่งยืนได้หากมีการวิเคราะห์ตามหลักปรัชญาอาจจะพบว่าสามารถใช้ปุ๋ยทั้งสองแบบในสัดส่วนที่เหมาะสมได้ อีกทั้งคนในชุมชนอยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่มีใจผู้ร้ายคอยปล้นชาวบ้าน อันเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจการปลูกกล้วยขายเพราะมองว่าไม่ผิดกฎหมาย มียาเสพติด (ยาบ้า) ระบาดขาดความสามัคคี ทะเลาะเบาะแว้งกันมาก เกิดภัยธรรมชาติแห้งแล้งมาก การ

คนจนไม่สะดวกเข้าสู่ยุคข้าวยากหมากแพง เกิดไฟฟ้าบ่อบ่อยเนื่องจากคนลักลอบตัดไม้ คนชุมชนนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ดินแข็งปลูกต้นไม้ไม่งาม ไม่มีไส้เดือนในดิน ไม่มีแหล่งน้ำในการทำไร่ เลี้ยงสัตว์ไม่ค่อยดี มีความเชื่อโบราณในการสวดบูชาปกป้องโรคไข้ป่า

หลังจากความยากลำบากที่เกิดขึ้นกับประชาชนบ้านน้ำทรัพย์จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านมุ่งหาวิธีการที่จะทำให้ชาวบ้านเกิดความกินดีอยู่ดี จึงได้เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่สู่ชุมชนชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ ซึ่งท่านได้มีความคิดที่สอดคล้องกับ จรวยพร ธรณินทร์ (2552) ที่กล่าวว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจแต่พูดถึงกรอบคิดในการตัดสินใจเพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์ที่สุดต่อทุกคนท่านจึงได้ส่งคนในชุมชนไปดูงานแล้วจึงกลับมาเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน โดยใช้บุคคลต้นแบบ ผ่านกระบวนการสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้ความรู้ด้วยการสาธิตวิธีการนำไปใช้ และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้คนในชุมชนได้รับฟังจากการประชุมหมู่บ้านประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้งโดยความรู้ที่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) ได้เผยแพร่กรอบแนวคิดของสามองค์ประกอบหลักอันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนชุมชนตรงกับทฤษฎีของ จินตวิทย์ เกษมสุข (2554) กล่าวคือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำพาข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชนไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย สิ่งสำคัญในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำร่วมพัฒนาชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้ โดยการให้สิทธิกับผู้มาร่วมประชุมในการของบประมาณเป็นกลุ่ม ในระยะแรกของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนนั้น คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับเป็นอย่างดีเนื่องจากการถูกสร้างแรงจูงใจโดยพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเชื่อมั่นในตัวของผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งผลของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกมาดี จึงทำให้คนในชุมชนให้ความสนใจมากมายและเดินทางแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผ่านโครงการที่กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากมาย เช่น ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ปลูกผลไม้ เช่น ถั่วลิสงพันธุ์ต่าง ๆ การทำปุ๋ยชีวภาพ เลี้ยงสัตว์ เกษตรผสมผสาน บัญชีรายรับรายจ่าย สหกรณ์ออมทรัพย์ ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ปลูกหญ้า ธนาคารข้าว วิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์ OTOP จุดสระเพื่อใช้ในการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ ช่วยพัฒนาชุมชนโดยการทำความชุมชน ดูแลสร้าง

ทีมม้าในการดูแลป่า สร้างบ้านอนุบาลปลา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ความพอเพียง คือ การทำเองในลักษณะที่เล็กหรือเล็กเล็กถึงการติดต่อการค้ากับภายนอก ทั้งในระดับชุมชน ในองค์กร หรือระดับประเทศ ตามแต่กรณี การทำอะไรเองมีส่วนดีที่ทำให้ควบคุมการทำงานหรือการดำรงชีวิตของเราได้ แต่กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นที่เน้นการกระทำเองก็มีโอกาสที่จะสร้างความไม่พอเพียงได้เช่นกัน เพราะหากทำสุดโต่งไป คือทำเองหมดโดยขาดความถนัดทำให้มีต้นทุนที่สูงก็จะทำให้การพัฒนาไม่สมดุลและยั่งยืนได้อีกทั้งคนในชุมชนยังมีโอกาสหรือส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ประชุม ที่หมู่บ้านจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อช่วยกันคิดและสร้างสรรค์ในชุมชนได้มีความสุขกันอย่างถ้วนหน้า โดยแบ่งเป็นกลุ่มในการนำเสนอ เช่น โครงการให้ผู้สูงอายุได้เดิน โครงการสนามฟุตบอลด้านยาเสพติด โครงการวงดนตรีเพื่อหารายได้ รวมทั้งโครงการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์ (2550, 61-65) ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการได้ยินได้เห็นและได้อ่านผ่านการรับรู้จากสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อมวลชนโดยเฉพาะการรับรู้จากผู้บริหารระดับสูงและจากวารสารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นส่วนใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจในองค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี สามารถแยกความแตกต่างขององค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยสามารถอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน

5.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบว่าประชาชนในหมู่บ้านน้ำทรัพย์ มีการพัฒนาที่ยั่งยืนจนสามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในอย่างไร และอธิบายสาเหตุของข้อค้นพบดังกล่าวและกล่าวถึงความสอดคล้องของผลการวิจัยกับวรรณกรรมที่ทบทวน จากนั้นก็กล่าวถึงความสำคัญของผลการวิจัยที่มีต่อทฤษฎีและการวิจัย

การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

- 1) มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา
- 2) มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มอาชีพบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีรวมจำนวน 20 คน

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ผลการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ เป็นไปตามหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำหนังสือ “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะอธิบายความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาอันมีคุณลักษณะที่สำคัญคือสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับตลอดจนได้อธิบายค่านิยมของความพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมปี พ.ศ. 2550 เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษาด้วยพระปรีชาญาณและพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลโครงการในพระราชดำริและ “เศรษฐกิจพอเพียง” คือปรัชญาที่ทรงชี้แนะถึงแนวทางในการดำรงชีวิตที่พระองค์ได้ทรงมอบให้แก่ประชาชนทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมไปถึงการบริหารประเทศมีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนรัฐบาลมีนโยบายสำคัญที่สะท้อนเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งการนำคุณธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งปรัชญาทั้งสองคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คุณธรรมนำความรู้” นี่ถือเป็นเรื่องที่ไม่ไปด้วยกันและเป็นเรื่องจำเป็นต้องทำเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสามารถสรุปออกเป็นมิติได้ดังนี้

มิติทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความอยู่ดีกินดี (well-being) โดยเฉลี่ยต่อประชากรหนึ่งคนจะต้องไม่ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป (Pearce et al., 1990) หรือรักษาระดับการบริโภคต่อหัว (per capita consumption) ไว้ตลอดไปจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน Solow (1974) เสนอว่า การรักษาระดับการบริโภคต่อหัวให้คงที่เป็นความเสมอภาคระหว่างคนต่างรุ่น (intergeneration equity) คือคนแต่ละรุ่นสามารถบริโภคสินค้าและบริการได้ในระดับเดียวกัน จากการทำมีกลุ่มอาชีพหลากหลาย จากการที่ทำได้ในชุมชนก็ขยายออกไปข้างนอก ช่วยกันทำยอดทำการตลาด แล้วเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้ามาร่วมหุ้นได้ การทำงานเปลี่ยนแนวคิดจากที่เมื่อก่อนจะให้ทุกคนต้องช่วยกันทำ แต่ผลคืองานที่ออกมาอาจไม่ได้มาตรฐาน ก็มาเปลี่ยนใหม่เป็นให้คนที่ถนัดมาทำแล้วได้ค่าแรง และปันผลจากกำไร ส่วนคนที่ไม่ได้เข้ามาทำงานก็รอรับปันผลไปวิธีนี้ช่วยให้ชาวบ้านอยู่ดีกินดีมีชีวิตที่ดีขึ้น คนที่เคยเป็นหนี้ก็มีหนี้ลดลง หรือที่มีหนี้เพิ่มก็เป็นหนี้ที่

ก่อให้เกิดรายได้ เพราะการส่งเสริมให้ลงทุนจะมารวมกลุ่มหรือทำส่วนตัวก็ได้ และส่งเสริมให้ฝึกอาชีพพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้ไม่เป็นหนี้ที่สูญเปล่าแต่เป็นหนี้ที่มีรายได้ สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้นโดยจากเดิม 20,000 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นเป็น 100,000/เดือน และรู้จักการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ทำให้รู้จักออมเงิน ลดภาระหนี้ในระบบ เนื่องจากมีโครงการสหกรณ์ออมทรัพย์ มีการถือหุ้นเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2547 ดำเนินการจดทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนน้ำทรัพย์ จำกัด มีทุนหมุนเวียน 8 ล้านบาทซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมแนะนำให้ชาวบ้านรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น รู้รายรับ รู้รายจ่าย รู้ต้นทุน รู้การออม ปี พ.ศ. 2549 ได้นำชาวบ้านร่วมกันทำบัญชีความดีถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ครบทุกครัวเรือน มีการตรวจเครดิต ตรวจคุณภาพการเงิน ใครทำบัญชีครบครัวจะลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้ ที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่งคือใช้บัญชีแก้ปัญหาให้กลุ่มอาชีพประมงได้สำเร็จ จากวิกฤติปลาในอ่างเก็บน้ำแก่งกระจานน้อยลงจนผู้ประกอบการอาชีพประมงมีรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย

มิติทางสังคม ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีจุดเด่นเรื่องความพอเพียง ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนอย่างพร้อมเพรียง เรียกว่า เป็นหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดเพชรบุรี ถึงแม้จะมีความอุดมสมบูรณ์แต่ก็ไม่ได้สะดวกสบายไปเสียทั้งหมด แต่ชาวบ้านก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามที่ที่หามาได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีศูนย์การศึกษาอบรมและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแก่งกระจาน (กศน.อำเภอแก่งกระจาน) เป็นพี่เลี้ยงในการจัดแสวงหาความรู้และถอดบทเรียนเพื่อการขยายผลมีความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น เกิดความสามัคคีที่เหนียวแน่น ไม่มีสารเสพติดเข้ามาในชุมชนจากการเข้าร่วมแสดงโชว์จึงทำให้เด็ก ๆ ไม่มั่วสุมยาเสพติด ไม่มีโจรผู้ร้ายเพราะทุกคนมีรายได้ครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉลี่ยจากเดิม 20,000 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นเป็น 100,000/เดือน คนไม่อพยพออกนอกชุมชนเนื่องจากมีรายได้ภายในชุมชน มีการเพิ่มปริมาณรถโดยสารในชุมชนเพื่อความสะดวกในการคมนาคม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรถทุกครอบครัว กลายเป็น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน และศูนย์ฝึกอาชีพ ที่ถือเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ อีกทั้งประชาชนในหมู่บ้านน้ำทรัพย์ ยังมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนอย่างพร้อมเพรียง ภายใต้การนำของ **ผู้ใหญ่บ้านชาติ วรรณขำ** และยังทำงานสอดคล้องประสานกับหน่วยงานภายนอกที่หยิบยื่นโอกาสร่วมพัฒนาชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะกศน.อำเภอแก่งกระจานด้วยและจากการยึดแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน โดยมีสาระสำคัญของแนวคิดคือ

1. มีการปฏิบัติความคิดความเข้าใจการมองชุมชนว่า “สถาบัน” ของชาวบ้านคือ ไม่ใช่แค่ชุมชน แต่มีผืนป่า ที่ทำกิน ระบบนิเวศน์และคุณค่าทางวัฒนธรรมทั้งหมดคือ ชุมชน ปะทะกับ

ความหมายของทำเลที่ตั้ง และหมู่บ้านของรัฐ ชุมชนคือ เขตแดนของการอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งอิงอยู่กับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมสิทธิในด้านต่างๆ ระบบวัฒนธรรมทำให้รู้ว่าขอบเขตสิทธิเราอยู่แค่ไหน ความเป็นญาติมิตร และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน **วิถีแห่งชุมชนไทย คือ ในคำของคุณบำรุง บุญปัญญา "การแลกเปลี่ยนระหว่างเพื่อนบ้านญาติพี่น้อง" นั่นคือ อำนาจของชุมชน ซึ่งมันคือ "ทรัพยากร" ที่สังคมทุนนิยมไม่มี เน้นความเป็นปัจเจกชน ตัวใครตัวมัน และเอารัดเอาเปรียบ เหล่านี้เป็นวีรกรรมของความสัมพันธ์วัฒนธรรมรอง**

2. จะพัฒนาชุมชนจะต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่สุดของชาวบ้าน เป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนสร้างขึ้นเอง มีประวัติยาวนานย้อนกลับไปไกลโพ้น เป็นของ ๆ ชาวบ้านเอง ถ้ามีวัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็งการ “รวมกลุ่ม” ของชาวบ้านเพื่อทำกิจกรรมจะสำเร็จได้ไม่ยาก การต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบจากภายนอกจะทำได้

3. ในแง่วิธีการพัฒนา จะต้องทำให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกที่แจ่มชัดในวัฒนธรรมของเขา ปัญญาชนของชาวบ้าน (Organic intellectual) เช่น ผู้เฒ่า หมอผี แดน ของชุมชนอีสาน ชาวบ้านควรร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชุมชน เพราะสิ่งที่ชาวบ้านปฏิบัติมาช้านานนั้น การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์จะช่วยให้รู้พื้นค้นหาได้ว่า การปฏิบัติและพิธีกรรมมีที่มาอย่างไร ทำให้ชาวบ้านตื่นและรับรู้ รู้เอกลักษณ์และคุณค่าของตัวเอง ค้นพบจิตสำนึกอิสระของชุมชน เห็นคุณค่าของการรวมตัวเป็นชุมชน และซาบซึ้งในประวัติการต่อสู้ร่วมกันตลอดมา เห็นภัยของการครอบงำของวัฒนธรรมแปลกปลอมจากภายนอกในแง่เศรษฐกิจ ชาวบ้านควรทำการผลิตในขนาดที่เหมาะสม ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักก่อน เพื่อเลี้ยงครอบครัวและชุมชน

ดังนั้นจึงยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ทุกวันพฤหัสบดีที่ 2 ของเดือนจะมีกิจกรรมร่วมกับผู้บ้านใกล้เคียง เช่น ร้องเพลง และมีเพียงการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามสมัย **มิติทางสิ่งแวดล้อม** จากการที่ชุมชนมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยการอนุรักษ์สัตว์และวงจรการหมุนเวียน ซึ่งเป็นความสามารถในการฟื้นตัวของธรรมชาติ จำกัดการปล่อยของเสีย เพื่อรักษาความสามารถของธรรมชาติในการจัดการกับของเสีย รักษาความหลากหลายของระบบนิเวศแบบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันบนพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เพื่อควบคุมความสามารถในการสร้างผลผลิตของธรรมชาติไว้

2. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการทำให้เกิดความยุติธรรม โดยอาศัยหลักการว่า “ใครทำคนนั้นต้องจ่าย” ให้การชดเชยกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหา มีมาตรการชดเชยแก่การผลิตที่สร้างผลดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจมีกำไรน้อยในระบบธุรกิจ กระจายสิทธิและรับรองสิทธิในการใช้ทรัพยากรให้แก่กลุ่มคนในสังคมอย่างเสมอภาค ให้ความคุ้มครอง

ทรัพยากรไปพร้อมๆ กับการรักษาสีงแวดล้อม ต้องควบคุมอย่าให้สังคมต้องจ่ายค่าชดเชยเพื่อปกปิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดลอม ดำเนินการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในทางเทคนิค และส่งเสริมและกระตุ้นการหมุนเวียนผลผลิตที่เลิกใช้แล้ว และหาวิธีการยืดอายุผลิตภัณฑ์

3. การรักษาทางเลือกสำหรับอนาคต ด้วยการหลีกเลี่ยงการทำลายสิ่งแวดลอม เมื่อมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดลอมหรือเทคนิคที่อาจจะมีผลกระทบ ให้เลือกการตัดสินใจในทางที่รอบคอบ โดยยึดหลักการปลอดภัยไว้ก่อนว่า ถ้ามีความไม่แน่ใจก็ให้ระงับโครงการนั้น ๆ ไว้จนกว่าจะได้ข้อมูลที่เพียงพอ เพิ่มความหลากหลายทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากความหลากหลายดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการปรับตัวให้ตอบสนองได้อย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะมี และรักษามาตรการทางการเงินให้สะท้อนความเป็นจริงของสภาพเศรษฐกิจขณะนั้น และให้มีเสถียรภาพ

4. หยุดการเจริญเติบโตขอประชากร โดยมาตรการต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษา หรือการขยายระบบการศึกษาภาคบังคับ เป็นต้น

5. การกระจายความมั่นคงให้แก่กลุ่มคนที่ยากจน

6. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่แปรรูปแล้วและยังไม่แปรรูป ด้วยการลดการใช้พลังงาน เพื่อสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการแสวงหาแหล่งพลังงานทดแทน สงวนรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่คนในชุมชน เพื่อให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอมและเกิดจิตสำนึกที่จะมีส่วนร่วมในการรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด เพื่อให้ได้ทั้งผลผลิตทางอุตสาหกรรมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดลอม เปลี่ยนพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภค เพื่อลดปริมาณขยะและของเสียโดยการ ลดการใช้ (reduce) การใช้แล้วใช้อีก (reuse) การแปรใช้ใหม่ (recycle) และการซ่อมแซม (repair) ดังนั้นจึงทำให้ปัจจุบันภายในพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำทรัพย์ สามารถปลูกสิ่งใดก็ขึ้นได้ดี เนื่องจากสภาพดินไม่เสื่อมโทรม มีแร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์ ป่าก็ไม่ถูกทำลายเพราะคนในชุมชนช่วยกันดูแลและช่วยกันปลูกป่า สร้างระบบนิเวศที่แข็งแรง มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้าเดือนละ 1 ครั้ง จึงมีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชน

จากที่กล่าวข้างต้นจึงสอดคล้องกับตามแนวคิดของ Edward Barbier การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดลอม ส่วนประกอบทั้งสามนี้จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน วัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการบรรลุเป้าหมายทั้งสามองค์ประกอบนี้ให้ได้ดีที่สุด และโดยที่สังคมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่สูงสุดในทุกส่วนประกอบได้ จึงจำเป็นต้องยอมลดเป้าหมายในบางองค์ประกอบ เพื่อให้เป้าหมายใน

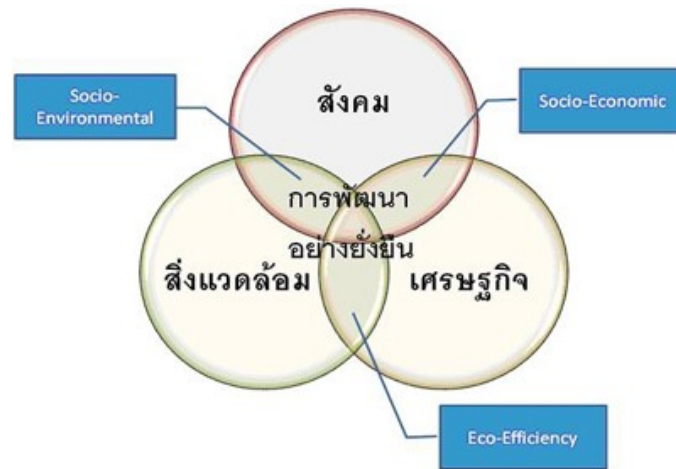
องค์ประกอบอื่นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดลำดับความสำคัญระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ว่าจะให้องค์ประกอบใดมีลำดับความสำคัญที่สูงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ถ้าให้ลำดับความสำคัญทางด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอันดับแรก ก็อาจต้องชดเชยด้วยการให้เป้าหมายทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมลดลง

ส่วนประกอบของความยั่งยืนทางเศรษฐกิจนั้น สังคมต้องสร้างความเจริญเติบโตที่ทำให้เกิดกระแสรายได้ที่เหมาะสม ในขณะที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งสต็อกของทุนที่มนุษย์สร้างขึ้น ทุนมนุษย์ และทุนธรรมชาติเป้าหมายพื้นฐาน 3 ประการของระบบเศรษฐกิจ คือ

1. การเพิ่มขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการ
2. การตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน หรือการลดปัญหาความยากจน
3. ทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมเพิ่มขึ้น

เป้าหมายพื้นฐาน 3 ประการนี้จะต้องดำเนินการในแนวทางที่ยั่งยืนตามที่กล่าวมาแล้ว ในส่วนประกอบทางด้านสังคมของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องวางอยู่บนรากฐานของ 2 หลัก คือ หลักการความยุติธรรม และหลักการความเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในสังคมจะต้องมีความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์อื่นๆ เช่น อาหาร สาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัยและโอกาสในการพัฒนาตนเอง ความเป็นธรรมในสังคมนี้นับยั้งถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันของประชาชนทุกคนในด้านการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างผลิตภาพให้แก่สังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เป้าหมายทางสังคมทั้งด้านของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเป็นธรรมในสังคม ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และการมีส่วนร่วมของประชาชนประสบความสำเร็จ

ในส่วนประกอบด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรักษาไว้ซึ่งสต็อกของทุนธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แม่น้ำ ภูเขา แร่ธาตุอันเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ควรจะต้องดำรงอยู่ที่ทำให้ส่วนประกอบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ความมีเสถียรภาพของระบบนิเวศน์ของโลกจะไม่ถูกกระทบกระเทือน

แผนภาพ 5.1 แสดงองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: <http://www.amazon.com/Edward-B.-Barbier/e/B001K73B6M>

ปัญหาหรืออุปสรรคในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของคนแต่ละคนจะสามารถนำไปปรับได้แค่ไหนและบางโครงการความพร้อมของทรัพยากรไม่เพียงพอ เช่น โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ขาดน้ำ และไม่มีตลาดรองรับ ส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ จุดรวมดวงใจของคนในชุมชน “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ความสามัคคีของคนในชุมชนผู้นำที่เข้มแข็ง และความตั้งใจแน่วแน่ของคนในชุมชน และควรมีการปรับปรุงการดำเนินโครงการบางโครงการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในชุมชนมากยิ่งขึ้น เช่น โครงการประมงคันเบ็ด ผู้ประกอบอาชีพต้องมารับฟังเมื่อมีการประชุมสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดความสามัคคี และบางโครงการมีรายจ่ายต้นทุนมากกว่ารายรับ เช่น โครงการเลี้ยงหมู ต้องใช้เงินลงทุนมาก เกิดการขาดทุน อีกทั้งการกระจายความรู้ควรให้ทั่วถึงทุกคนในชุมชน เพราะที่ผ่านมาจะเป็นคนเพียงกลุ่มเดิม สิ่งทีกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ภาครัฐช่วยปรับปรุงการดำเนินนโยบายตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เช่น โครงการฝายชะลอน้ำ ซึ่งเป็นโครงการที่อาจเป็นปัญหาต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้านในอนาคต เนื่องจากความแห้งแล้ง การรับประกันราคาพืชผักต่าง ๆ (ควบคุมราคา) เนื่องจากพ่อค้าคนกลางมีรายได้มากกว่าผู้ผลิต การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับคนในชุมชน การเพิ่มงบประมาณในการให้การสนับสนุนในแต่ละชุมชน ช่วยสร้างแหล่งให้การจำหน่ายสินค้า

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจากผลการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาที่ยั่งยืนดังนี้

มิติด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีชีวิตดีขึ้นจากการสามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้น โดยเฉลี่ยจากเดิม 20,000 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นเป็น 100,000/เดือน และประชาชนรู้จักการทำบัญชี-รายรับ รายจ่ายทำให้รู้จักออมเงิน ลดภาระหนี้ในระบบ เนื่องจากมีโครงการสหกรณ์ออมทรัพย์ สอดคล้อง กับพระราชดำริสพระราชบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระ ชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทรงกล่าวไว้ว่าความเป็นหนี้ โดยทั่วไปแสดงความ ไม่พอคิระหว่างรายจ่ายและรายรับแต่ในหลายกรณีการกู้เงินมีความจำเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสามารถให้แนวทางได้ว่าความเป็นหนี้เป็นความไม่พอเพียงหรือไม่โดยหากขนาดของหนี้ เกินความพอประมาณขาดการวางแผนพิจารณาระยะยาวในขนาดของการกู้และความสามารถในการ ใช้คืนกู้มาในวัตถุประสงค์ที่ไม่มีเหตุผลเช่นการพนันการบริโภคนิยมขาดการคำนึงถึงการสร้าง ภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยงที่ทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้คืนได้ลักษณะเช่นนี้แสดงการเป็นหนี้ที่มีความ ไม่พอเพียงมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาได้

มิติด้านสังคม เกิดความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น เกิดความสามัคคีที่เหนียวแน่น ไม่มี สารเสพติดเข้ามาในชุมชนจากการเข้าร่วมแสดงโชว์จึงทำให้เด็ก ๆ ไม่มั่วสุมยาเสพติด ไม่มีโจร ผู้ร้ายเพราะทุกคนมีรายได้ คนไม่อพยพออกนอกชุมชนเนื่องจากมีรายได้ภายในชุมชน มีการเพิ่ม ปริมาณรถโดยสารในชุมชนเพื่อความสะดวกในการคมนาคม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรถทุก ครอบครัวยิ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classic Theory) นักคิดตาม ทฤษฎีภาวะทันสมัยมองว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งในทางสังคมต้องดำเนินร่วมไปกับการมีส่วน สนับสนุนต่อแรงความคิดความรู้ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความเป็นเมืองมีชัยถิ่นจากเขตชนบทสู่เมืองพร้อมด้วยการเปลี่ยนแปลงอาชีพตามสภาพความ เป็นอยู่ในเมืองทำให้ลักษณะ โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนไปนอกจากนี้แนวโน้มต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับระดับรายได้การศึกษาและโอกาสทางสังคมเพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตลอดจน จะสามารถทำให้สมาชิกในสังคมสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนเองให้เหมาะสมที่สุด

อีกทั้งยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ และมีเพียงการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงไปตาม สมัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระธรรมปิฎก** (ป.อ.ปยุตโต, 2551) ได้อธิบายการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมี ลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือการทำให้กิจกรรมของมนุษย์ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์** (2550, 61-65) ที่พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตของตนเองครอบครัวและการทำงานพบว่าการประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้

กับครอบครัวก็สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยยังจะมีเหลือเก็บออมมีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความประหยัดและคุ้มค่ามีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความซื่อสัตย์การประยุกต์ใช้กับการทำงานก็สามารถทำงานได้ทันต่อเวลามีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความจำเป็นและคุ้มค่ามีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความโปร่งใสตรวจสอบได้

มิติด้านสิ่งแวดล้อม ปลูกิ่งไคก็ขึ้นดี เนื่องจากสภาพดินไม่เสื่อม ป่าก็ไม่ถูกทำลาย เพราะคนชุมชนช่วยกันดูแลและช่วยกันปลูกป่า สร้างระบบนิเวศที่แข็งแรง มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้า เดือนละ 1 ครั้ง มีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชนสอดคล้องกับ เกื้อ วงศ์บุญสิน (2538) กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนิเวศประกอบด้วย

1) เสถียรภาพระบบนิเวศคนในสังคมจะต้องตระหนักและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดระบบนิเวศให้มีความสมดุลกับความต้องการของคนในสังคมรวมทั้งสภาพของทรัพยากรและระบบนิเวศที่มีอยู่การสร้างเสถียรภาพระบบนิเวศสามารถทำได้โดยใช้นโยบายสิ่งแวดล้อมแบบป้องกันล่วงหน้า (Preventive environmental policy) การบูรณะฟื้นฟู (Restoration of renewal) เป็นการช่วยเหลือและจัดการทรัพยากรการผลิตและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าของเดิมในการบูรณะฟื้นฟูต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติของทรัพยากรอื่นด้วยเพราะการเพิ่มทรัพยากรอย่างหนึ่งอาจมีผลเสียต่อทรัพยากรอย่างอื่นได้และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางประเภทที่มีคุณสมบัติที่สามารถดัดแปลงโดยใช้เทคโนโลยีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่นการนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทนทรัพยากรบางอย่างที่มีขีดจำกัดและหมดเปลืองไปเนื่องจากบูรณะหรือมีราคาแพงควหาทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ (ราตรีภรา, 2540 : 15 – 16)

2) ขีดจำกัดการพัฒนาแบบยั่งยืนของระบบนิเวศบางครั้งก็มีขีดจำกัดในการนำมาพัฒนาโดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจำนวนจำกัดจำเป็นที่จะต้องใช้อย่างประหยัดและมีความเหมาะสมที่จำเป็นมาใช้

3) ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ วิธีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนี้จะต้องเน้นกระบวนการที่นำลักษณะทางด้านนิเวศวิทยาผสมผสานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในสังคมที่นำมาใช้

จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันร่วมคิดร่วมทำไปด้วยกัน รวมทั้งมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งมองบวก คิดบวก จึงทำให้ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์

เป็นชุมชนตัวอย่างเป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ และได้รับรางวัลแห่งเกียรติยศมากมาย ซึ่งรางวัลเกียรติยศที่ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ได้รับมีดังนี้

- พ.ศ. 2542 รับธงพระราชทาน หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดภัยปลอดยาเสพติด จากกระทรวงมหาดไทย

- พ.ศ. 2550 รางวัลรองชนะเลิศ หมู่บ้านอพ. จากกองทัพภาคที่ 1 รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ประมงคันแบบพื้นฟูสัตว์น้ำหน้าบ้าน จากกรมประมง

- พ.ศ. 2551 รางวัลดีเด่น ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จากกลุ่มศูนย์สมุทรคีรี รางวัลดีเด่น ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จาก กศน. จังหวัดเพชรบุรี

- พ.ศ. 2552 รางวัลพระราชทาน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ รางวัลหมู่บ้านเขียวจีดีเด่น จากมูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์

- พ.ศ. 2553 รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม แหนบทองคำ

- พ.ศ. 2554 รางวัลครูบัญชีอาสา ดีเด่น ระดับภาค จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รางวัลแทนคุณแผ่นดิน จากองคมนตรี

- พ.ศ. 2554 รางวัลหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดเพชรบุรี

- พ.ศ. 2555 รางวัลหมู่บ้านประชาธิปไตยดีเด่น จากกรมการปกครอง

- พ.ศ. 2558 รางวัลมาตรฐานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับดีมาก จาก สทน.กปร.

จึงเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่สร้างจากความรักทำให้ความร่วมมือร่วมใจ หานทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ด้วยความพยายามและอาศัยความอดทนของคนในชุมชนที่สำคัญ คือ แกนนำในชุมชน โดยมีเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นของตนก้าวหน้าด้วยความรู้ ความสามารถของคนในชุมชน จึงทำให้ประสบผลสำเร็จได้

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายของงานวิจัยฉบับนี้ได้สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นอันดับแรก และอันดับถัดไปเป็นการสรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีและในลำดับสุดท้าย นำเสนอข้อเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. กลุ่มตัวแทนผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชากรบ้านน้ำทรัพย์หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำกลุ่มอาชีพ บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมจำนวน 20 คนโดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนประชาชนบ้านน้ำทรัพย์หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่ง

กระงาน อำเภอกำแพงกระงาน จังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ในการบันทึกเสียง บันทึกข้อมูลตามโครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ สรุปบันทึกข้อมูลประเด็นสำคัญ ๆ พังเสียงบันทึกศึกษาภาพนิ่ง นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการจดบันทึกให้สอดคล้องตามประเด็นคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากผลสรุปจากเอกสาร และสรุปจากแบบโครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มารวมสรุปก่อนนำไปเขียนรายงานเชิงพรรณนา และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลกำแพงกระงาน อำเภอกำแพงกระงาน จังหวัดเพชรบุรี ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่ 4 รูปแบบ คือ การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) และการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยเริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 เนื่องจากคนในชุมชนเกิดปัญหามากมาย อาทิเช่น การใช้ปุ๋ย และสารเคมีมากเกินไป อีกทั้งปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด ซึ่งผู้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่สู่ชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้านชุมชน ได้ส่งคนในชุมชนไปดูงานแล้วจึงกลับมาเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน โดยใช้บุคคลต้นแบบ ผ่านกระบวนการสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้ความรู้ด้วยการสาธิตวิธีการนำไปใช้ และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้คนในชุมชนได้รับฟังจากการประชุมหมู่บ้านประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับเป็นอย่างดีเนื่องจากการถูกสร้างแรงจูงใจโดยพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเชื่อมั่นในตัวของผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งผลของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกมาดี จึงทำให้คนในชุมชนให้ความสนใจมากมายและเดินทางแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชน ในรูปแบบการรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ โดยได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. กำแพงกระงาน

ในรูปแบบการปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟัง

ความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. แก่งกระจาน จะเปิดโอกาสให้มีการทำประชาคม

ในรูปแบบการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

- การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

- การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

- การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

ในรูปแบบการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสหรือส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ประชุม ที่หมู่บ้านจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อช่วยกันคิดและสร้างสรรค์ในชุมชนได้มีความสุขกันอย่างถ้วนหน้า โดยแบ่งเป็นกลุ่มในการนำเสนอ อยากทำอะไรเราจะมาประชาคมกันช่วยกันคิดแล้วก็พากันไปหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้วกลับมาทำ เช่น โครงการให้ผู้สูงอายุได้เดิน โครงการสนามฟุตบอลด้านยาเสพติด โครงการวงดนตรีเพื่อหารายได้ รวมทั้งโครงการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น โดยสมาชิกที่ร่วมประชุมประกอบด้วยผู้นำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หลังจากประชุมเสร็จสิ้นผู้นำในแต่ละกลุ่มอาชีพจะนำผลจากการประชุมไปสื่อสารประชาสัมพันธ์ในสมาชิกภายในกลุ่มของตนเองได้รับทราบและดำเนินการต่อไป

การพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบประกอบด้วย องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่วนประกอบทั้งสามนี้จะ

เชื่อมโยงสัมพันธ์กันมาจากผลการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีอาชีพเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้น และรู้จักการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทำให้รู้จักออมเงิน ลดภาระหนี้้นอกระบบ เนื่องจากมีโครงการสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น เกิดความสามัคคีที่เหนียวแน่น ไม่มีสารเสพติดเข้ามาในชุมชนจากการเข้าร่วมแสดงโชว์จึงทำให้เด็ก ๆ ไม่มีว่ายุสาเสพติด ไม่มีโจรผู้ร้ายเพราะทุกคนมีรายได้ คนไม่อพยพออกนอกชุมชนเนื่องจากมีรายได้ภายในชุมชน มีการเพิ่มปริมาณรถโดยสารในชุมชนเพื่อความสะดวกในการคมนาคม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรถทุกครอบครัว สภาพดินไม่เสื่อม ป่าก็ไม่ถูกทำลายเพราะคนชุมชนช่วยกันดูแลและช่วยกันปลูกป่า สร้างระบบนิเวศที่แข็งแรง มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้า มีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชน ยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ดังนั้น การพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญกับคนรุ่นปัจจุบัน รวมถึงพิจารณาที่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ และความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้น แต่จากการเรียกร้องในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีความต้องการให้พัฒนานั้นคำนึงถึงความอยู่รอด ปากท้องและกินคืออยู่ดีของคนในอนาคต การมีชีวิตที่ดีที่สัมพันธ์กันและไม่ทำลายธรรมชาติ จึงเป็นเหตุให้การทำโครงการใด ๆ นั้นจึงต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ดังหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในหนังสือ “พระมหากษัตริย์นักพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา” โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพระราชทานสัมภาษณ์ความตอนหนึ่งว่า “...เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คน มีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือ นักพัฒนา จะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์...”

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ชุมชน – ผู้นำชุมชนกระตุ้นคนในชุมชนให้เข้าใจผลดีของการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงให้อย่างทั่วถึง และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ภาครัฐ - ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและผลักดันให้หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความสมดุลในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง โดยการเชื่อมโยงบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ และวิเคราะห์โครงการต่างที่มีอยู่ว่าประสบผลสำเร็จและล้มเหลว เพื่อเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้

6.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ชุมชน - ผู้นำชุมชนลงพื้นที่อบรมสัมมนาประชาชนในชุมชน เพื่อกระตุ้นคนในชุมชนให้เข้าใจผลดีของการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงให้อย่างทั่วถึง และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เพื่อให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ชุมชน - จัดกลุ่มพี่เลี้ยงในการลงให้คำแนะนำแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้คนในชุมชนปฏิบัติได้ถูกต้องและให้ได้มาถึงผลผลิตที่ดี จนถึงกระบวนการสุดท้ายคือการจำหน่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งอาชีพที่ยั่งยืน

ภาครัฐ - หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักการเงื่อนไข และแนวปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน และสังคมมากขึ้น เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ยึดทางสายกลาง สร้างความพอเพียงพอดีและพอใจที่สมดุลสมผลให้เหมาะสมกับฐานะ และภาครัฐควรส่งเสริมและเผยแพร่ตัวอย่างการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้ได้นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

6.2.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการหรือขั้นตอนในการขับเคลื่อนให้ตรงตามความต้องการของผู้รับแนวทางไปปฏิบัติมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

PARTICIPATION IN EFFICIENCY ECONOMY IN BANNAMSUB VILLAGE , M.9 , KAENG
KRACHAN SUB-DISTRICT , KAENG KRACHAN DISTRICT , PHETCHABURI PROVINCE

รณนท คำเกลี้ยง 5436987 SHPP/M

รป.ม. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รัฐศิริพันธ์ วัจนานนท์, D.P.A, สมบูรณ์ ศิริสรรริรัญ, Ph.D.,
วฤศพร ญัฐโรจน์, Ph.D.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

1. บทนำ (Introduction)

ในช่วงทศวรรษที่ 2520 ประเทศไทยเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งปัญหาที่เกิดจาก
ปัจจัยภายนอกและปัญหาสถาบันการเงิน ตลอดจนปัญหาการดำเนินนโยบายการคลังในช่วงกลาง
ทศวรรษ แต่อัตราการเจริญเติบโตของประเทศในช่วงดังกล่าวก็อยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ประมาณร้อยละ 6 ต่อปี) โครงสร้างการผลิตของประเทศค่อยๆเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็น
ประเทศอุตสาหกรรมอัตราการเจริญเติบโตของไทยสูงขึ้นอย่างมากในช่วงต้นทศวรรษที่ 2530 โดย
มีอัตราการเจริญเติบโตเกินกว่าร้อยละสิบต่อปี ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการเจริญเติบโต
ของประเทศในเอเชียตะวันออกซึ่ง ธนาคารโลกเรียกว่า “มหัศจรรย์แห่งเอเชียตะวันออก (East Asia
Miracle)” (World Bank, 1993) (เฉลิมพงษ์ คงเจริญ, 2553)

ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 นับเป็นบทเรียน
สำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพ
ของประเทศพึ่งพิงความรู้เงินลงทุนจากภายนอกเป็นหลักโดยไม่ได้สร้างความมั่นคงและ
เข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของ
ปัจจัยภายในและภายนอกจนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อ

สังคมไทยรัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาสถาบันครอบครัวชุมชนสถาบันศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้และเจตคติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (ณัฐพงศ์ ทองภักดีและวิศาล บุปผเวส, 2540 หน้า 4-6)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(กรมการพัฒนาชุมชน, 2549:1)เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 41 ปี ดังจะเห็นได้ว่าปรากฏความหมายเป็นเชิงนัยเป็นครั้งแรกในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. 2517 ที่พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดที่พึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีกินพอใช้ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณการคำนึงถึงการมีเหตุการณ์สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญา สำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติตนไม่ว่าจะอยู่ใน กิจกรรมอาชีพใด โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือการมีชีวิตที่เจริญเติบโตในหน้าที่การงาน และมีความสมดุลรอบด้านอย่างยั่งยืนในระยะยาว จากการค้นคว้าพบว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับวิถีชีวิตแบบไทยได้อย่างสอดคล้อง และเหมาะสม โดยใช้กรอบคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือความมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจที่เพียงพอ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือ การเลือกทำอะไรอย่างไม่เสี่ยง ที่มีจากความมีเหตุผล อีกทั้งยังมีหลากหลายวิธีให้เลือกทำได้ และความพอประมาณ คือการเลือกวิธีการที่จะทำนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน จากทางเลือกหลายๆทางได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกับตัวเราในขณะนั้นมากที่สุด เมื่อนำทางเลือกมาปฏิบัติจะพบว่า ในการทำงานทุกๆชิ้นจำเป็นต้องมีความรู้ และคุณธรรมมาประกอบจึงทำให้เกิดผลสำเร็จของงานตามต้องการอย่างยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นปรัชญาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์แนวทางในการดำรงชีวิต

บ้านน้ำทรัพย์หมู่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี อดีตเคยเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง หรือ อพป. ปัจจุบันกลับกลายเป็น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน และศูนย์ฝึกอาชีพ ที่ถือเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ เป็นหมู่บ้านที่ได้ชื่อว่า มีจุดเด่นเรื่องความพอเพียง ชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและร่วมกันทำกิจกรรมของ

ชุมชนอย่างพร้อมเพรียง เรียกว่า เป็นหมู่บ้านต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาข้อมูลความสำเร็จของบ้านน้ำทรัพย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวนโยบายของรัฐบาล และเป็นชุมชนหนึ่งที่น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยจึงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะศึกษาถึงความสำเร็จในการแปลงหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเหมาะสมในการปฏิบัติ และการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้น โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

2. บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี การศึกษาวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนบ้านน้ำทรัพย์ จำนวน 20 ท่าน เพื่อรับทราบการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัยมีข้อค้นพบดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีรูปแบบการดำเนินการ 4 รูปแบบ คือ การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) และการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยเริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 ผ่านกระบวนการส่งชาวบ้านในชุมชนไปศึกษาดูงานและส่งต่อให้คนในชุมชน โดยศึกษาจากวิธีการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้นแบบในการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทัก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ โดยได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการ กศน. แก่งกระจาน (2) รูปแบบการปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของของโครงการ ผ่านการสอบถามความคิดเห็นและให้/ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและ

กิจกรรมมากขึ้นระหว่างการดำเนินการ ภายใต้การสนับสนุนของผู้ใหญ่บ้าน และผู้อำนวยการกศน. (3) รูปแบบการประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมในทุกภาคส่วน ได้การทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ แบ่งออกเป็นหลาย 3 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) จัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายถึงลักษณะโครงการ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ร และตอบข้อซักถามของชุมชน รูปแบบที่ 2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้ง จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาให้ความรู้ และให้ความเห็นต่อโครงการ รูปแบบที่ 3 ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์ประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน (4) รูปแบบการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยสมาชิกในหมู่บ้านจะเข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งที่ประชุมจะประกอบด้วยผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และชาวบ้าน เข้าร่วมรับฟังผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มอาชีพมาเสนอโครงการภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาคมชาวบ้านจะมีบทบาทในการพิจารณา สอบถามให้ความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินการ รวมถึงออกแบบแนวทางในการดำเนินการโครงการนั้น หลังจากประชุมเสร็จสิ้นผู้นำกลุ่มอาชีพจะนำผลจากการประชุมไปสื่อสารประชาสัมพันธ์ในสมาชิกภายในกลุ่มของตนเองได้รับทราบและดำเนินการต่อไป

2. การพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีองค์ประกอบพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงผลการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีอาชีพเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้น และรู้จักการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทำให้รู้จักออมเงิน ลดภาระหนี้สินในระบบ เนื่องจากมีโครงการสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น เกิดความสามัคคีที่เหนียวแน่น ไม่มีสารเสพติดเข้ามาในชุมชนจากการเข้ามาร่วมแสดงโชว์จึงทำให้เด็ก ๆ ไม่มั่วสุมยาเสพติด ไม่มีโจรผู้ร้ายเพราะทุกคนมีรายได้ คนไม่อพยพออกนอกชุมชนเนื่องจากมีรายได้ภายในชุมชน สภาพดินไม่เสื่อม ป่าก็ไม่ถูกทำลายเพราะคนชุมชนช่วยกันดูแลและช่วยกันปลูกป่า สร้างระบบนิเวศที่แข็งแรง มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้า มีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชน ยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ดังนั้น การพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญกับคนรุ่นปัจจุบัน เหตุการณ์เฉพาะหน้า

รวมถึงพิจารณาที่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ และความเป็นธรรมที่จะเกิดขึ้น แต่จากการเรียกร้องในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีความต้องการให้พัฒนานั้นคำนึงถึงความอยู่รอด ปากท้องและกินคืออยู่ดีของคนในอนาคต การมีชีวิตที่ดีที่สัมพันธ์กันและไม่ทำลายธรรมชาติ จึงเป็นเหตุให้การทำโครงการใดๆนั้นจึงต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์ (Objective)

- 3.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
- 3.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

4. ขอบเขตการวิจัย (Scope of Research)

- 4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาลักษณะ รูปแบบ ปัจจัย เงื่อนไข และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ
- 4.2 ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

5. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

1. ประชากรที่ทำการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนบ้านน้ำทรัพย์ จำนวน 20 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Statistical Analysis)

ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้ทำการบันทึกไว้

7. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

7.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว(2517) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2517 คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้ำสมัยว่าเมืองไทยเซว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งใหม่แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกินมีความสงบช่วยกันรักษาส่วนร่วมให้อยู่ที่พอสมควรขออย่าพอควรพออยู่พอกินมีความสงบไม่ไห้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้ไปจากเราได้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2540) ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2540 ถ้าสามารถจะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องทั้งหมดแม้จะไม่ถึงครึ่งอาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่ายๆโดยมากคนใจร้อนเพราะเดือดร้อนแต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้ และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) อันเนื่องมาจากการเกิดจากคนในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่มีใครเป็นของตนเอง ทำการเกษตรที่ไม่ก่อผลกำไรจึงก่อหนี้สินภาระผูกพัน ทำการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวจึงสิ้นเปลืองงบประมาณไปกับค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีในการเพาะปลูก สอดคล้องกับพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวัน

เฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทรงกล่าวไว้ว่าการใช้ปุ๋ยเคมีโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนต่อสุขภาพไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาวเป็นความไม่พอเพียงเพราะสุดโต่งขาดความมีเหตุมีผลในทางกลับกันการที่จะเลิกใช้สารเคมีเลิกใช้สารอินทรีย์เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีความเข้าใจเหตุผลว่าประโยชน์เป็นอย่างไรต้นทุนเปลี่ยนแปลงอย่างไรอาจมีการใช้ที่ไม่เหมาะสมไม่ยั่งยืนได้หากมีการวิเคราะห์ตามหลักปรัชญาอาจจะพบว่าสามารถใช้ปุ๋ยทั้งสองแบบในสัดส่วนที่เหมาะสมได้ อีกทั้งคนในชุมชนอยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่มีโจรผู้ร้ายคอยปล้นชาวบ้าน อันเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจการปลูกกล้วยาปาลายนาเพราะมองว่าไม่ผิดกฎหมาย มียาเสพติด (ยาบ้า) ระบาดขาดความสามัคคี ทะเลาะเบาะแว้งกันมาก เกิดภัยธรรมชาติแห้งแล้งมาก การคมนาคมไม่สะดวก เข้าสู่ยุคข้าวยากหมากแพง เกิดไฟป่าบ่อยเนื่องจากคนลักลอบตัดไม้ คนชุมชนนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ดินแข็งปลูกต้นไม้ไม่งาม ไม่มีไส้เดือนในดิน ไม่มีแหล่งน้ำในการทำไร่ เลี้ยงสัตว์ไม่ค่อยดี มีความเชื่อโบราณในการสวดบูชาปกป้องโรคไข้ป่า

หลังจากความยากลำบากที่เกิดขึ้นกับประชาชนบ้านน้ำทรัพย์จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านมุ่งหาวิธีการที่จะทำให้ชาวบ้านเกิดความกินดีอยู่ดี จึงได้เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่สู่ชุมชนชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ ซึ่งท่านได้มีความคิดที่สอดคล้องกับ จรวยพร ธรณินทร์ (2552) ที่กล่าวว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจแต่พูดถึงกรอบคิดในการตัดสินใจเพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์ที่สุดต่อทุกคนท่านจึงได้ส่งคนในชุมชนไปดูงานแล้วจึงกลับมาเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน โดยใช้บุคคลต้นแบบ ผ่านกระบวนการสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้ความรู้ด้วยการสาธิตวิธีการนำไปใช้ และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้คนในชุมชนได้รับฟังจากการประชุมหมู่บ้านประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง โดยความรู้ที่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) ได้เผยแพร่กรอบแนวคิดของสามองค์ประกอบหลักอันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนชุมชนตรงกับทฤษฎีของ จินตวิรี เกษมสุข (2554) กล่าวคือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำพาข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชนไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย สิ่งสำคัญในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้ โดยสะดวกขึ้น กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำร่วมพัฒนาชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้ โดยการให้สิทธิ์กับผู้มาร่วมประชุมในการของบประมาณเป็นกลุ่ม ในระยะแรกของการนำปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนนั้น คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับเป็นอย่างดีเนื่องจากการถูกสร้างแรงจูงใจโดยพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเชื่อมั่นในตัวของผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งผลของการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกมาดี จึงทำให้คนในชุมชนให้ความสนใจมากมายและเดินทางแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผ่านโครงการที่กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากมาย เช่น ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ปลูกผลไม้ เช่น ถั่วลิสงพันธุ์ต่าง ๆ การทำปุ๋ยชีวภาพ เลี้ยงสัตว์ เกษตรผสมผสาน บัญชีรายรับรายจ่าย สหกรณ์ออมทรัพย์ ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ปลูกหญ้า ธนาคารข้าว วิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์ OTOP ชุดสระเพื่อใช้ในการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ ช่วยพัฒนาชุมชนโดยการทำความชุมชน ดูแลสร้างทีมมาในการดูแลป่า สร้างบ้านอนุบาลปลา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ความพอเพียง คือ การทำเองในลักษณะที่เล็กหรือหลีกเลี่ยงการติดต่อกับภายนอก ทั้งในระดับชุมชนในองค์กรหรือระดับประเทศตามแต่กรณีการทำอะไรเองมีส่วนดีที่ทำให้ควบคุมการทำงานหรือการดำรงชีวิตของเราได้แต่กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นที่เน้นการกระทำเองก็มีโอกาสที่จะสร้างความไม่พอเพียงได้เช่นกัน เพราะหากทำสุดโต่งไป คือทำเองหมดโดยขาดความถนัดทำให้มีต้นทุนที่สูงก็จะทำให้การพัฒนาไม่สมดุลและยั่งยืนได้ อีกทั้งคนในชุมชนยังมีโอกาสหรือส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ประชุม ที่หมู่บ้านจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อช่วยกันคิดและสร้างสรรค์ในชุมชนได้มีความสุขกันอย่างถ้วนหน้า โดยแบ่งเป็นกลุ่มในการนำเสนอ เช่น โครงการให้ผู้สูงอายุได้เดิน โครงการสนามฟุตบอลด้านยาเสพติด โครงการรณรงค์เพื่อหารายได้ รวมทั้งโครงการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์ (2550, 61-65) ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการได้ยินได้เห็นและได้อ่านผ่านการรับรู้จากสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อมวลชน โดยเฉพาะการรับรู้จากผู้บริหารระดับสูงและจากวารสารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจในองค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี สามารถแยกความแตกต่างขององค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยสามารถอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน

7.2 เพื่อศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

- 1) มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา
- 2) มิติทางสังคม จะต้องรวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยผลการดำเนินโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

มิติด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีชีวิตดีขึ้นจากการสามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนดีขึ้น โดยเฉลี่ยจากเดิม 20,000 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นเป็น 100,000/เดือน และประชาชนรู้จักการทำบัญชี-รายรับรายจ่ายทำให้รู้จักออมเงิน ลดภาระหนี้ในระบบ เนื่องจากมีโครงการสหกรณ์ออมทรัพย์ สอดคล้องกับพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทรงกล่าวไว้ว่าความเป็นหนี้ โดยทั่วไปแสดงความไม่พอดีระหว่างรายจ่ายและรายรับแต่ในหลายกรณีการกู้เงินมีความจำเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถให้แนวทางได้ว่าความเป็นหนี้เป็นความไม่พอเพียงหรือไม่โดยหากขนาดของหนี้เกินความพอประมาณขาดการวางแผนพิจารณาระยะยาวในขนาดของการกู้และความสามารถในการใช้คืนกู้มาในวัตถุประสงค์ที่ไม่มีเหตุผลเช่นการพนันการบริโภคเกินขนาดการคำนึงถึงการสร้างภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยงที่ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ลักษณะเช่นนี้แสดงการเป็นหนี้ที่มีความไม่พอเพียงมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาได้

มิติด้านสังคม เกิดความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น เกิดความสามัคคีที่เหนียวแน่น ไม่มีสารเสพติดเข้ามาในชุมชนจากการเข้าร่วมแสดงโชว์จึงทำให้เด็ก ๆ ไม่มั่วสุมยาเสพติด ไม่มีโจรผู้ร้ายเพราะทุกคนมีรายได้ คนไม่อพยพออกนอกชุมชนเนื่องจากมีรายได้ภายในชุมชน มีการเพิ่มปริมาณรถโดยสารในชุมชนเพื่อความสะดวกในการคมนาคม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรถทุกครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classic Theory) นักคิดตามทฤษฎีภาวะทันสมัยมองว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งในทางสังคมต้องดำเนินร่วมไปกับและมีส่วนสนับสนุนต่อแง่ความคิดความรู้ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองมีย้ายถิ่นจากเขตชนบทสู่เมืองพร้อมด้วยการเปลี่ยนแปลงอาชีพตามสภาพความเป็นอยู่ในเมืองทำให้ลักษณะโครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนไปนอกจากนี้แนวโน้มต่างๆที่เกี่ยวกับ

ระดับรายได้การศึกษาและโอกาสทางสังคมเพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตลอดจนจะสามารถทำให้สมาชิกในสังคมสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนเองให้เหมาะสมที่สุด

อีกทั้งยังสามารถคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ และมีเพียงการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามสมัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**พระธรรมปิฎก** (ป.อ.ปยุตโต, 2551) ได้อธิบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ"และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์** (2550, 61-65) ที่พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองครอบครัวและการทำงานพบว่าการประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัวก็สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและยังมีเหลือเก็บออมมีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เน้นเรื่องความประหยัดและคุ้มค่ามีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความซื่อสัตย์การประยุกต์ใช้กับการทำงานคือสามารถทำงานได้ทันต่อเวลามีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เน้นเรื่องความจำเป็นและคุ้มค่ามีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความโปร่งใสตรวจสอบได้

มิติด้านสิ่งแวดล้อม ปลุกสิ่งใดก็ขึ้นดี เนื่องจากสภาพดินไม่เสื่อม ป่าก็ไม่ถูกทำลาย เพราะคนชุมชนช่วยกันดูแลและช่วยกันปลูกป่า สร้างระบบนิเวศที่แข็งแรง มีการพัฒนาหมู่บ้านโดยการปลูกป่าและถางหญ้า เดือนละ 1 ครั้ง มีความเจริญของบ้านเรือน และถนนภายในชุมชนสอดคล้องกับ **เกื้อ วงศ์บุญสิน** (2538) กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนิเวศประกอบด้วย

1) เสถียรภาพระบบนิเวศคนในสังคมจะต้องตระหนักและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดระบบนิเวศให้มีความสมดุลกับความต้องการของคนในสังคมรวมทั้งสภาพของทรัพยากรและระบบนิเวศที่มีอยู่การสร้างเสถียรภาพระบบนิเวศสามารถทำได้โดยใช้นโยบายสิ่งแวดล้อมแบบป้องกันล่วงหน้า (Preventive environmental policy) การบูรณะฟื้นฟู (Restoration of renewal) เป็นการช่วยเหลือและจัดการทรัพยากรการผลิตและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าของเดิมในการบูรณะฟื้นฟูต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติของทรัพยากรอื่นด้วยเพราะการเพิ่มทรัพยากรอย่างหนึ่งอาจมีผลเสียต่อทรัพยากรอย่างอื่นได้และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางประเภทที่มีคุณสมบัติที่สามารถดัดแปลงโดยใช้เทคโนโลยีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่นการนำสิ่งอื่นมาใช้

ทดแทนทรัพยากรบางอย่างที่มีขีดจำกัดและหมดเปลืองไปเนื่องจากบูรณะหรือมีราคาแพงควหาทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ (ราตรีภรา, 2540 : 15 – 16)

2) ขีดจำกัดการพัฒนาแบบยั่งยืนของระบบนิเวศบางครั้งก็มีขีดจำกัดในการนำมาพัฒนาโดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจำนวนจำกัดจำเป็นที่จะต้องใช้อย่างประหยัดและมีความเหมาะสมที่จำเป็นมาใช้

3) ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ วิธีวิทยาของการพัฒนาแบบยั่งยืนทางด้านนี้จะต้องเน้นกระบวนการที่นำลักษณะทางด้านนิเวศวิทยาผสมผสานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในสังคมที่นำมาใช้

จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันร่วมคิดร่วมทำไปด้วยกัน รวมทั้งมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งมองบวก คิดบวก จึงทำให้ชุมชนบ้านน้ำทรัพย์เป็นชุมชนตัวอย่างเป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ และได้รับรางวัลแห่งเกียรติยศมากมาย ทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่สร้างจากความรักทำให้ความร่วมมือ ร่วมคิด หาหนทางแก้ไข ปัญหาของชุมชน ด้วยความพยายามและอาศัยความอดทนของคนในชุมชน ที่สำคัญ คือ แกนนำในชุมชน โดยมีเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นของตนก้าวหน้าด้วยความรู้ความสามารถของคนในชุมชน จึงทำให้ประสบผลสำเร็จได้

8. ข้อเสนอแนะ (Implications)

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ชุมชน – ผู้นำชุมชนกระตุ้นคนในชุมชนให้เข้าใจผลดีของการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงให้อย่างทั่วถึง และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ภาครัฐ - ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและผลักดันให้หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความสมดุลในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม อีกทั้งควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง โดยการเชื่อมโยงบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ และวิเคราะห์โครงการต่างที่มีอยู่ว่าประสบผลสำเร็จและล้มเหลว เพื่อเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ชุมชน - ผู้นำชุมชนลงพื้นที่อบรมสัมมนาประชาชนในชุมชน เพื่อกระตุ้นคนในชุมชน ให้เข้าใจผลดีของการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงให้อย่างทั่วถึง และสามารถปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เพื่อให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ชุมชน - จัดกลุ่มพี่เลี้ยงในการลงให้คำแนะนำแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้คนในชุมชน ปฏิบัติได้ถูกต้องและให้ได้มาถึงผลผลิตที่ดี จนถึงกระบวนการสุดท้ายคือการจำหน่ายเพื่อให้ได้มา ซึ่งอาชีพที่ยั่งยืน

ภาครัฐ - หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ หลักการเงื่อนไข และแนวปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน และสังคมมากขึ้น เพื่อ ปลุกจิตสำนึกให้ยึดทางสายกลาง สร้างความพอเพียงพอดีและพอใจที่สมเหตุสมผลให้เหมาะสมกับ ฐานะ และภาครัฐควรส่งเสริมและเผยแพร่ตัวอย่างการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้ได้้นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป (Recommendation for future study)

ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนเพื่อจะได้นำผลการวิจัย มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการหรือขั้นตอนในการขับเคลื่อนให้ตรงตามความต้องการของ ผู้รับแนวทางไปปฏิบัติมากที่สุด

PARTICIPATION IN SUFFICIENCY ECONOMY IN BANNAMSUB VILLAGE ,
M.9 , KAENG KRACHAN SUB-DISTRICT , KAENG KRACHAN DISTRICT ,
PHETCHABURI PROVINCE

THANANON KHAMGLIANG 5436987 SHPP/M

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : RATTHASIRIN WANGKANOND,D.P.A.,
SOMBOON SIRISUNHIRUN, Ph.D., WARUESPORN NATRUJIROTE, Ph.D.

EXTENDED SUMMARY

1. Introduction

In 2520s B.E., Thailand were facing economic crisis which caused from both external factors and financial institution problems as well as its problem of exercising financial policy in the middle of the decade. However, the national growth rate was at satisfaction level (about 6% per year)

There were gradual changes of the Thai society from agriculture oriented to industrialized society. The national growth rate of Thailand was very high in the beginning of 2530s B.E. which is over 10% per year. This is in accord with the phenomenon that East Asian country were growing, or called “East Asia miracle (World Bank, 1993) (Kongcharoen, 2010)

Economic crisis in Thailand during 1997 is a chief message to the people about the development without concerning the potential of the country; depending on foreign investment and not structuring efficient domestic financial security to deal with the risks and volatility of internal and external factors. This lesson brings forth the importance of sustainable development in Thailand into the educational policy. Sufficiency economy is then practiced as the approach to develop quality and standard of every educational level. Ethics is the basis of learning process thank to the

collaboration of educational, family, religious institutions that taking part in educational management. Thus, the learners will gain skills and knowledge as long as positive attitude in survive their daily life sustainably. (Thongphakdee and Wisanbupphawet, 1997 P.4-6)

Philosophy of sufficiency economy is a guideline for the Thai people to lead their lives (Community Development Department, 2006:1) which conceived and developed by His Majesty the King Bhumibol Adulyadej of Thailand to improve the lives of the Thai people and bring them a genuine and lasting happiness Since 1974, he stressed that most people should have a sufficiency existence in the first stage as an assurance. This is a method of development that stresses the distribution of income to build the overall economic foundation and stability of the country before going on to a higher level of development.

The concept of the philosophy applies to people at all levels ranging from individual to the country in regarding to development in the long run. “Sufficiency” means moderation and reasonableness, together with the need for sufficient protection from the impact of internal and external changes. To achieve this, the application of knowledge with prudence is essential; moderation, reasonableness, and self-immunity, with two accompanying conditions: appropriate knowledge and ethics & virtues so that everyone is aware of virtue and honesty.

Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province was once the development and self-defense volunteer village and right now became the leading community learning center and career training center of the nation. The outstanding point is the sufficiency of the villagers together with harmony and cooperation in participating community activities. It can claim as the model for philosophy of sufficiency economy village of Phetchaburi province.

By considering the success of this village which is supported by government for the sufficiency economy project. Besides, the community itself has applied the philosophy to lead the development and internal governing. Therefore, it became the significant target group to examine how the concept of the philosophy are exercised into practice in the community.

2. Abstract

This research aimed to study 1) the participation in the driving of sufficiency economy and 2) the sustainable development in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province. Qualitative method was employed to respond to the research objectives. In-depth interview was manipulated with the village headman, assistant to the village headman, and villagers of Bannamsub Village; with the total of 20 people for data collection. The collected data was analyzed by using descriptive statistics.

The results revealed that 1) regarding with the participation in the driving of sufficiency economy in the village, there were 4 types of procedure; a) Public information- villagers and involved organization had been informed about the project details and its impact before the decision was made from the village headman and the director of Kaeng Krachan office of non-formal and informal education b) Public consultation- the discussion between the project operator and all stakeholders about the pros and cons of the project by inquiring opinion and inspection of the additional information for mutual understanding with the support from the village headman and the director of Kaeng Krachan office of non-formal and informal education c) Public meeting- for investigate the rationale of the project and activity in the area; the meeting are divided into 3 types: Community meeting- this was done in the community that has impact from the project, the representative of the project or the activity has to explain about the project and impact that may occur and answer the questions from the community. Technical hearing- for the project that has been argued, special expert must be invited to clarify and elaborate the opinion towards the project. Public hearing- where all the data is presented both from the project owner and all stakeholders and this must comprise of the acceptable participants and criteria for consideration d) Decision making-the villagers were holding a monthly meeting where the village headman, career leaders, and villagers are participated and the representative of each career group are to present information, ideas and opinions about their project under the concept sufficiency economy. Here the community plays role in considering, decision making, problem-solving, suggesting the procedure of the presented projects, then the presenter takes the suggestions to inform members of their group.

2) For sustainable development in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province, there are economic, social, and environmental aspects as the basis of sufficiency economy development which lead to the better life quality of the community members, more earning, and physical development of infrastructure inside the community, the maintaining or original culture.

While development in the past gave priorities to the current generation of people, the future problem, and the fairness, while the case of Bannamsub Village is calling for survival, food, and living condition of the next generation people, the good relationship not only among themselves but also with the environment. Thus, each project needs to be considered about the economics, society, and the environment which are the important factors in sustainably driving sufficiency economy project.

3. Objectives

research objectives were to;

3.1) study the participation in the driving of sufficiency economy in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province.

2) study sustainable development in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province.

4. Scope of research

4.1 Content of the study: the content will about the characteristics, patterns, factors, condition, and the level of participation of the villagers in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province that has been successful.

4.2 Duration of the study: the data collection was from February to December 2016

5. Research methodology

1. Population are the villagers who are residing in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province
2. Sample are the village headman, assistant to the village headman, and the villagers with the number of 20.
3. Research instruments questionnaire was employed to collect qualitative data.
4. Reliability the questionnaire was presented to the research advisor and the experts to evaluate the validity and reliability for revision before the data collection process.

6. Statistical analysis

The collected qualitative data was analyzed by using descriptive statistics to make generalization.

7. Discussion of the research results

7.1 To study the participation in the driving of sufficiency economy in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province.

Bannamsub Village has embraced the Philosophy of Sufficiency Economy' since 1997. In 1974 this royal Initiative was first addressed by his majesty King Bhumibol that "It does not matter what other people say. They may say that Thailand is backward, old-fashioned, that we do not have modern things. Nevertheless, we live in moderation. I ask all of you to wish that Thailand exist in moderation and peace, that you all make a resolution and work to achieve this goal. We do not have to be extremely prosperous, but we should live in moderation and peace in comparison to other countries. If we can maintain this moderation, then we can be excellent"

In 1997, the king stated that changing economics action into with the concept of sufficiency economy must not be done gradually and it takes time. In general people are rush in doing because they are suffering. If we start now, the problem will be solved soon. This is also brought into the ninth and tenth national economic and social development plans (2002-2006 and 2007-2011) by Office of the National Economic and Social Development Board.

Because Bannamsub Village had been suffering many troubles; economic crisis, low income of community member, not being able to own land, non-profitable farming, growing monoculture crops and spending over the budget on the chemicals and pesticides, then the people incur liability and domestic debt difficulty. This is congruent with the royal statement in 2000 that using chemical fertilizer without concerning health and the effect to the environment in the long run is insufficiency because it is not reasonable. Similarly, discontinue using it immediately and start using only organic fertilizer is not a good idea without the understanding of what pro and cons are and the effect when the budget changes. Furthermore, there may be inappropriate practice and cause of unsustainability. When analyzing this with the concept of sufficiency economy, using both kind of fertilizer with the suitable proportion is applicable. It is also reported that people lived with their own lives and did not watch what was happening around their neighborhood which in many of problems has arisen such as robbery, illegal drug trade, disaster, and quarrel. Besides, there were issues of inconvenience of transportation, drought, wildfire, soil problems, lacking of water, and belief of not using modern medication treatment.

Fortunately, the village headman has proposed the idea of applying the theory of sufficiency economy as the solution to the mentioned problems which is in congruence with Toranin (2009) that this concept is not only about how to develop the economics, but also the framework of how to make decision for development in the community. The representatives of the community were sent to observe the model and then come back to pass on the knowledge to the community member by using motivation process about the role model, King Bhumibol. The demonstration was conducted in the instruction. Cooperation with other organization is also fostered and the village meeting is held once a month. The content of the instruction is speculated by the committee on sufficiency economy (2006); the philosophy of sufficiency

economy' and its three pillars- moderation, reasonableness, and risk management, integrated with the cooperative process of community members which is confirmed by the theory of Kasemsuk (2011). The process employs several means of communication between the government or private sector to the target. What important in motivating and encouraging people to learn and understand about the key information is the cooperation from the people so the communication will be successful. When everyone takes part in the process of thinking, practicing, and developing their community, it will strengthen the harmony and can lead to the success and solution to the social and national problems. The meeting participants can request the budget for their group. In the first phase of bringing activity into practice, the concept of theory is well concurred by most of people because the person who initiated is the King and the trust in the village headman.

Moreover, the results turned out well so it draws people attention to exercise the concept into their daily life. For example, planting organic produce, growing in-house vegetables and fruits, organic fertilizer, household accounting, cooperatives, foresting, rice bank, growing grass, community enterprise, homestay, OTOP project, constructing reservoir, horsing forest guard, fish nursery as said by the King Bhumibol that he addressed the sufficiency on December 23, 2000.

Sufficiency" means a balanced approach combining appropriate knowledge, patience, perseverance, diligence, wisdom to efficiently cope with critical challenges arising from extensive and rapid material, social, environmental, and cultural changes occurring as a result of globalization. Sometimes, the activity is not balanced and lead to unsustainability of development.

In the monthly meeting, it is the opportunity that the community members can present their ideas and projects to brainstorm about the best way to make development. The projects are dancing for seniors, anti-drug football field, and music band for raising fund which is also confirmed in the study of Lomthong and Pattranon (2007, 61-65). The finding was presenting the philosophy of sufficiency economy visually and aurorally; especially from executives and from the journal of the crown property bureau which is very informative and well-defined.

7.2 To study sustainable development in Bannamsub Village, M. 9, Kaeng Krachan sub-district, Kaeng Krachan district, Phetchaburi province.

There are 3 dimensions of development;

- 1) Economic dimension; contributing to the balance of development
- 2) Social dimension; including of culture and local wisdom
- 3) Natural resource and environmental dimensions

The projects underlying concept of sufficiency economy lead to the sustainable change as following;

Economic dimension

People have better life as their average income increased from 20,000 to 100,000 Baht per month. Additionally, the household accounting is practiced and the illegal loaning is avoided because the saving cooperative project is managed. The statement of the king on December 23, 2000 is that liability caused from unbalancing between expenditure and income. In many cases, loaning is insufficiency because it is beyond your ability of long term budget planning and your ability of paying loan. In some cases, if purpose of borrowing is for gambling or materialism and there is no risk management, it is tentative to cause the debt problem.

Social Dimension

The social dimension is initiated by the cooperation and harmony in the society. There is anti-drug project such as activities for children to recognize its danger. In addition, crime is none because everyone has money. There is no movement of people to other communities because the job is enough. The public transportation in the town has been organized regarding of the number. Most family own a car which is in congruent with Neo-Classic Theory. The principle views the social change should be in together with the support of political and economic knowledge. This will result in the urban society: there is movement of human resource from the countryside to the city along with change of career from the living condition in the metropolitan; family structure has been transformed to fit their lives. In addition, tendency of income, educational and social opportunity will bring about the gap closing of between the social class because the social members will perform appropriate roles. The culture remains the same but the clothing style changes to fit the trend. This is congruent with (Payuttho, 2008) that sustainable development has the characteristic of integration, or holistic which all related aspects are working together. Furthermore, it has to be balanced with the natural law too. According to Lomthong and Pattranon (61-65,

2007), the implication of sufficiency economy philosophy in family and working life accounted for several advantages; for example, being able to manage the expenses and income as well as savings which saving and worthiness are emphasized, being ready for the advanced technology, being honest and transparent, and being skillful when working under conditions

Environmental condition Farming is successful due to nutritious soils and there is no deforestation because everyone in the society help monitoring and planting. Environment is taken care by monthly tree growing and weed cleaning and this is congruent with Wongboonsin (1995) that environment sustainable development is that;

1) Social members are able to realize and value of managing environment to serve and balance with their needs by exercising policy of prevention and restoration of renewal. By restoring, natural balance of other resources must be considered because it may affect one another. To increase the efficiency of using natural resource, technology is used to transform the limited resource and renewable resource is upheld (Ratreepara, 1997: 15 – 16)

2) Restriction of sustainable development in ecosystem is from the current availability of resources especially reason of necessity before using.

3) Biodiversity and sustainable methodology should emphasize the process and its best benefits to all shareholders

Thank to cooperation of every single part of the community and their mutual goals together with the visionary leader, Bannamsub Village becomes the model village and receives numerous rewards. It shows that participation with trust in finding solution of their community is necessary as well as having the leader who has strong intention for his/her community benefits assists achieving the goal.

8. Recommendations

8.1 Policy Recommendation

The community leader is suggested to raise the villagers' awareness of the advantages when applying the policy of sufficiency economy and inform them the right way of bring it into practice.

To succeed, the government sector should drive the organizations under its control to seriously and continually adopt the concept of sufficiency economy into their work routine so there will be continual development and balance in every dimension such as politics, economics, culture, and environment.

In addition, there should be an organization to be responsible for the sufficiency economy matter by reforming the current ones and there should be analysis of the current projects regarding with whether they are successful or fail to be a learning model.

8.2 Operational Recommendation

Community – Providing mentor in each group in the community to suggest guideline in every step of working until they find satisfactory products and being able to distribution which contribute to the sustainable career.

Government – the government sector should promote and support teaching the concept, condition, and practice of the philosophy to the community and society; all should adhere the concept of middle path in life or work which is under proper current condition. Besides, the accomplished pioneers in exercising the philosophy should be used as a model and passed to the public.

8.3 Recommendations for the further study

It is recommended to study about approaches of the community leader in driving sufficiency economy. The result may contribute to the improvement process or the driving steps to serve the need of the practitioners.

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. (ราชบัณฑิตยสถาน 2524: 207), (2549).
- กำธน ไชยานนท์. **ความรู้และความตระหนักที่มีต่อการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภोजันทบุรี จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) เชียงราย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, (2548)
- กุลวดี ล้อมทอง และ วีระ ภัทรานนท์. **การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตศึกษากรณีบุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2551)
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ, (2549).
- จรรยาพร ธรณินทร์. **ทำดีถวายพ่อ ชีวิตพอเพียง: สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ**. โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ. ฟ้ามืองไทย), (2552).
- จินตวิทย์เกษมสุข. **การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2554).
- ใจทิพย์ อุโพนานิช. **การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสำนักปลัดกระทรวงกลาโหม**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2557).
- เฉลิมพงษ์ คงเจริญ. **ระบบเศรษฐกิจไทยก่อนวิกฤตการณ์การเงิน พ.ศ. 2540: บทนำ**. เอกสารวิชาการหมายเลข 713 โครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, (2553).
- ชานนท์ หันสวาสดี. **ความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ**. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2550).
- ณัฐรพงศ์ ทองภักดีและวิศาล บุปผเวส. **ประเทศไทยในทศวรรษหน้า: วิสัยทัศน์ของ NIDA แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ 30 ปีแห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**, (2540).

เดช กาญจนางกูร. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่, (2547)

ถวิลวดี บุรีกุล. การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, (2551)

ทศมนพร พุทธจันทร์. ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2547).

ทัศนีย์ ม่วงจินดา. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2552).

นพพร เมธื่อนันต์กุล. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษา เกษตรลูกคำ ช. ก.ส. อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2549).

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์.คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ 1, (2549).

ปนัดดา ดวงแก้ว. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการสังกัดกองการกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมการทหารสื่อสาร. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2553).

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี. หน้า 22-23, (2550)

ปราณี พันธุมสินชัย. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน: ในสิ่งแวดล้อม 36 ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสัมมนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ครั้งที่ 4 สมฤดี นิโครวัฒน์ยิ่งยงและคณะ. (บรรณาธิการ) กรุงเทพฯ: องค์การพัฒนาเอกชนร่วมจัดการสัมมนาสิ่งแวดล้อม 36. (2536).

ปรียานุช ธรรมปียา. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2557). กรุงเทพฯ: บริษัท ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด, (2557).

ปวัน มินรักย์เรืองเดช. การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2549).

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน = Sustainable development. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, (2551).

พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ. ปยุตฺโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง, (2549).

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยพัฒน์, (2550).

มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (2549)

วลัยพรรณ จันทร์หอม. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2553).

วาสิฏฐ์ มณีโชติ. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองพันทหารช่างที่ 9. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2552).

วิชญ์สารกรณ์ วีระพันธ์. การดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2550).

สมศักดิ์ ตรงงาม. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (2553).

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2543).

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2547).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สังคมแห่งแนวพระราชดำริสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน, กรุงเทพฯ, (2556).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3. วันที่สี่สิบ. 25 พฤศจิกายน 2558

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการประชุม คณะทำงานกำกับการดำเนินงานสำหรับการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2012 (Rio+20): ด้านสารัตถะ ครั้งที่ 1/2554” 20 กันยายน 2554 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (2554).

สิริพร รัตนกำเนิด. ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2550).

สุรางค์พิมล สายโรจน์. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษาชุมชนสหชุมชน โครงการเขตสายไหม กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต, (2551).

หลักเศรษฐกิจพอเพียง 1 ปีรัฐบาลปูฐานผู้ยั่งยืน (2549, ตุลาคม 8) ข่าวสดหน้า 8 .

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อัจฉรา ราชแก้ว. การทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2550).

อัจฉรา วรรณใจยะเขียว. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, (2550).

อุดมพร อมรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: แสงดาวการพิมพ์, (2549).

เอื้องทิพย์ เกตุกราย. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดมอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, (2551).

Cohen, J.M. and Uphoff, N. Rural. *Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: Cornell University, 1977.

Kenwood A.G. and Loughheed A.L. 1999. **The Growth of the International Economy 1820-2000**. London:Routledge.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (ระบบออนไลน์). <http://www.eto.ku.ac.th/s-e/build-th.html>. (สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559)

โครงการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (ระบบออนไลน์). <http://www.sedb.org>. (สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559)

โครงการพระราชดำริ, (ระบบออนไลน์). <http://www.kamphaengphet.go.th/kmp.html>. (สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

บ้านน้ำทรัพย์ หมู่ที่ 9 ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี(ระบบออนไลน์). http://www.neric-club.com/webboard_detail.php?qid=328. (สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2559)

วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 เดือนมิถุนายน 2551-กันยายน 2551, (ระบบออนไลน์). <https://www.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/viewFile/18648/16414>. (สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559)

สพพันธ์ ชิดานนท์. เศรษฐกิจพอเพียง: หนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน, (2559). (ระบบออนไลน์). http://services.dpt.go.th/dpt_kmcenter/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=1. (สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2559)

ส่วนประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน, (ระบบออนไลน์). <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/04-03.html>. (สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559)

เศรษฐกิจพอเพียง, (ระบบออนไลน์). http://www.rta.mi.th/21610u/Data/Data_pro/Popeaing/1.htm. (สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, (ระบบออนไลน์). http://www.fisheries.go.th/cf-kung_krabaen/kkb5.html. (สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2559)

องค์การบริหารส่วนตำบลแสนตอ อ.ชาณุวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร, (ระบบออนไลน์). <http://www.santo-kp.go.th/social.php>. (สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559)

ภาคผนวก

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ขอมอบประกาศนียบัตรนี้ เพื่อแสดงว่า

นายธนนท์ คำเกลี้ยง

ผ่านการอบรมเรื่อง จริยธรรมการวิจัยในคน: สาขาสังคมศาสตร์

วันเสาร์ที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ณ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

ขอให้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรวีร์

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

ประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมฯ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิยา ชินวรโรจน์

คณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

Certificate of MU-SSIRB Approval

Certificate of Approval No.: 2016/286.1307
 MUSSIRB No.: 2016/330 (B2)
 Student ID: 5436987 SHPP/M
 Title of Project: PARTICIPATION IN EFFICIENCY ECONOMY IN BANNAMSUB VILLAGE , M.9 ,
 KAENG KRACHAN SUB-DISTRICT, KAENG KRACHAN DISTRICT , PHETCHABURI
 PROVINCE
 Principal Investigator: MR.THANANON KHAMGLIANG
 Major Advisor: Lect.Dr.Ratthasirin Wangkanond
 Name of Institution: FACULTY OF SOCIAL SCIENCE AND HUMANITIES
 Approval includes: 1) MU-SSIRB Submission Form version received date 13 July 2016
 2) Participant Information sheet version date 8 June 2016

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, and CIOMS Guidelines.

Date of Approval: July 13, 2016
 Date of Expiration: July 12, 2017

Chairman

Head of the Institute

(Emeritus Professor Dr. Santhat Sermsri)

(Assoc. Prof. Dr. Wariya Chinwanno)
 Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

Office of The Committee for Research Ethics (Social Sciences), Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
 Phuttamonthon 4 Rd., Salaya, Phuttamonthon District, Nakhon Pathom 73170. Tel.(662) 441 9180 Fax.(662) 441 9181
 Website: www.mussirb.com ; e-mail: mussirb310@gmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล

นายธนนท์ คำเกลี้ยง

วัน / เดือน / ปีเกิด

18 เมษายน 2531

สถานที่เกิด

นครสวรรค์

วุฒิการศึกษา

พ.ศ.2543-2548

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

พ.ศ. 2549-2552

มหาวิทยาลัยมหิดล, การจัดการบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)

พ.ศ. 2554-2559

มหาวิทยาลัยมหิดล

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

ตำแหน่งงานปัจจุบัน

ปฏิบัติงานในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการหักบัญชีและ

เรียกเก็บเงินตาม ตราสาร ธนาคารกสิกรไทย

อีเมล thananon_k@hotmail.com

หมายเลขโทรศัพท์ 09-2469-4242